

ANNIE BESANT - ČLOVEKOVIH SEDEM PRINCIPOV

ČLOVEKOVIH SEDEM PRINCIPOV

ANNIE BESANT

teozofija v sloveniji

Annie Besant

ČLOVEKOVIH SEDEM PRINCIPOV

Naslov izvirnika: The seven principles of man

Izvirnik izdal: The Theosophical Publishing House, 1909

Druga elektronska izdaja

Prevod, prelom in izdal: Anton Rozman

Leto izdaje: Ljubljana, 2022

Slika na naslovnici: Nicholas Roerich - Master of Mountains

- © Nicholas Roerich Museum

Publikacija je brezplačna

Avtorske pravice: © Teozofija v Sloveniji 2022

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v
Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID: 102078467

ISBN: 978-961-6561-18-1 (PDF)

**ČLOVEKOVIH
SEDEM PRINCIPOV**

ANNIE BESANT

teozofija v sloveniji

Vsebina	Stran
<i>Predgovor</i>	5
<i>Prvi princip - Gosto fizično telo</i>	
<i>Drugi princip - Eterični dvojniki</i>	
<i>Tretji princip - Prana, življenje</i>	
<i>Četrty princip - Telo želja</i>	
<i>Četverica ali štirje nižji principi</i>	
<i>Peti princip - Manas, Mislec ali um</i>	
<i>Manas v delovanju</i>	
<i>Fine oblike četrtega in petega principa</i>	
<i>Višji manas</i>	
<i>Šesti in sedmi princip - Atma-Buddhi, "Duh"</i>	
<i>Monada v evoluciji</i>	
<i>Smeri dokazovanja</i>	

Predgovor

Ob tem, ko pošiljamo v svet to drobno knjižico, je potrebno povedati nekaj besed. To je prvi v nizu priročnikov, zasnovanih zato, da bi se odzvali na javno povpraševanje po preprosti predstavitvi teozofskih učenj. Nekateri so se pritoževali, da je naša literatura za običajnega bralca težko umljiva, preveč tehnična in predraga, zato upamo, da bo ta niz priročnikov uspel ljudem priskrbeti to, kar dejansko potrebujejo. Teozofija ni samo za učene; je za vse. Morda bo med tistimi, ki bodo v teh drobnih knjižicah pridobili svoj prvi bežen vpogled v teozofska učenja, nekaj takih, ki jih bodo ti priročniki vodili v globlje prodiranje v njih filozofijo, znanost ter religijo in da se bodo težje umljivih problemov lotili z vnemo študenta in gorečnostjo novinca. Ti priročniki niso napisani za vztrajne študente, ki se ne ustrašijo začetnih težav; napisani so za zaposlene moške in ženske v vsakdanjem svetu, ki si želijo razjasniti nekatere od velikih resnic, ki omogočajo lažje prenašanje življenja in lažje soočanje s smrtjo. Ker so jih napisali služabniki Mojstrov, ki so Starejši Bratje naše rase, nimajo drugega cilja kot služiti našim soljudem.

Človekovih sedem principov

Iskalce, ki jih teozofija privlači zaradi svojega osrednjega nauka o bratstvu ljudi in zaradi upanja, ki ga nudita širše znanje in duhovna rast, lahko ob prvem poskusu, da bi se z njo tesneje seznanili, odvrnejo tuja in zagonetna imena, ki jih teozofi na svojih konferencah tekoče stresajo z ust. Ko slišijo za zamotane atma-buddhi, kama-manas, trojico, devachan in kaj vem kaj vse ne, takoj začutijo, da je teozofija za njih pretežko umljiv študij. Čeprav pozneje morda postanejo zelo dobri teozofi, pa njihovo začetno navdušenje pogasi prha sanskrtskih izrazov. V tem priročniku bodo nejasni pojmi obravnavani z občutkom in preiskovalec se bo soočil le z maloštevilnimi sanskrtskimi imeni. Dejansko je uporaba teh izrazov postala med teozofi splošna zato, ker angleški (kakor tudi ne slovenski, op. prev.) jezik zanje nima ustreznih besed in bi morali namesto njih uporabiti dolge in nerodne stavke, da bi sploh lahko posredovali njihov pomen. Zato sem se raje odločila za začetne težave z učenjem imen kot pa za stalne težave zaradi rabe zao-kroženih opisnih stavkov – “kama” je na primer precej krajši in bolj natančen opis kot “čutna in čustvena stran naše narave”.

Človek je, v skladu s teozofskim učenjem, sedmerno bitje, ali, v bolj običajnem reku, ima sedmeren ustroj. Ali na drug način, človekova narava ima

sedem aspektov, lahko jo preučujemo s sedmih različnih zornih kotov, sestavljena je iz sedmih principov. Najbolj jasen in najboljši način razmišljanja o človeku pa je ta, da ga obravnavamo kot eno, kot Duh ali Resnični Jaz, ki pripada najvišjemu področju vesolja in ki je univerzalen, isti za vse; žarek Boga, iskra božanskega ognja. Ta postane posameznik, ki odseva božansko popolnost, sin, ki raste v podobo svojega očeta. Za ta namen se Duh obleče v oblačilo za oblačilom, pri čemer vsako oblačilo pripada določenemu področju univerzuma in usposablja Jaz za stik s tem področjem, za pridobivanje znanja o njem in za to, da v njem deluje. Na ta način pridobiva izkušnje, vse njegove latentne zmožnosti pa se postopno razvijajo v dejavne moči. Ta oblačila ali ovoji se med seboj razlikujejo tako teoretično kot praktično. Če na človeka gledamo jasnovidno, je vsako od teh razvidno z očesom, med sabo pa so ločena med fizičnim življenjem ali po smrti, v skladu z naravo vsakega posameznega ovoja. Katerekoli besede že uporabimo, dejstvo ostane isto – da je človek v bistvu sedmerno, razvijajoče se bitje, katerega en del narave je že objavljen, medtem ko drugi del ostaja za sedaj še latenten, vsaj kar se tiče velike večine človeštva. Človekova zavest je sposobna delovati skozi vse tiste aspekte, ki so se v njem že razvili za delovanje.

Med sedanjim ciklom človekovega razvoja se ta evolucija odvija na petih od sedmih ravni narave. Dve višji ravni – šesto in sedmo – ljudje tega človeštva, razen v najbolj izjemnih primerih, v sedanjem ciklu ne bodo dosegli, zato ju zaradi našega trenutnega namena lahko spregledamo. Ker pa je zaradi razlik v poimenovanjih nastala v zvezi s sedmimi ravnmi določena zmeda, sta na koncu te razprave podana diagrama, ki prikazujeta sedem ravni, kakor obstajajo v naši delitvi univerzuma v primerjavi s širšimi ravnmi univerzuma kot celote, pa tudi pod-delitev sedmih pod-oddelkov na pet, kakor so ti predstavljeni v nekaterih naših delih.

“Raven” je samo pogoj, stopnja, stanje, zato da lahko človeka opišemo kot prilagojenega svoji naravi, takrat ko je ta narava polno razvita, ko zavestno obstaja v sedmih različnih pogojih, ali sedmih različnih stopnjah, v sedmih

različnih stanjih; ali tehnično, na sedmih različnih ravneh bivanja. Vzemimo za primer lahko preverljivo ponazoritev: človek je lahko zavesten na fizični ravni, to je, v fizičnem telesu; občuti lakoto in žejo, ter bolečino ob udarcu ali vrezu. A recimo, da je naš človek vojak v vročici bitke. Njegova zavest je osredotočena v njegovih strasteh in čustvih; morda je ranjen, pa se tega niti ne zaveda, kajti njegova zavest ni dejavna na fizični, ampak na ravni strasti in čustev. Ko bo vznemirjenost minila, se bo zavest vrnila nazaj na fizično raven in tedaj bo “občutil” bolečino zaradi rane.

Recimo, da je človek filozof; ko razmišlja o nekem zapletenem problemu, izgubi vso zavest o potrebah telesa, o čustvih, ljubezni in sovraštvu; njegova zavest preide na raven razuma in postane “abstraktna”, to je, odmaknjena od obravnav, ki pripadajo njegovemu telesnemu življenju, in osredotočena na ravni mišljenja. Tako lahko človek živi na teh posameznih ravneh, v teh posameznih pogojih, ko ob določenem času postane dejaven en ali drugi del njegove narave. In razumevanje, kaj človek je, kakšna je njegova narava, kakšne so njegove moči, njegove zmožnosti, bomo lažje dosegli in koristneje vsrkali, če ga bomo preučevali vzdolž teh jasno opredeljenih smeri, kot pa če bi opustili analizo in imeli pred seboj le sveženj določenih lastnosti in stanj.

Med opazovanjem človekovega smrtnega in nesmrtnega življenja smo spoznali za prikladno tudi to, da teh sedem principov razporedimo v dve skupini – prvo, ki vsebuje tri višje principe in jo zato imenujemo *Trojica*, in drugo, ki vsebuje štiri nižje principe in jo zato imenujemo *Četverica*. *Trojica* je nesmrtni del človekove narave, v krščanskem izrazoslovju “duh” in duša. *Četverica* pa je smrtni del, v krščanstvu “telo”. To delitev na telo, dušo in duha je uporabil Sv. Pavel in upoštevajo jo vse skrbne krščanske filozofske razprave, čeprav jo na splošno množica krščanskih ljudi zapostavlja. V običajnem pogovornem jeziku človeka sestavljata duša in telo, besedi duša in duh pa se uporabljata kot medsebojno zamenljiva pojma, kar ima za posledico precej zmedeno mišljenje. Ta ohlapnost je usodna za kakršenkoli jasen pogled na človekov ustroj in teozof se lahko

sklicuje na krščanskega filozofa, ko ga običajen krščanski ne-mislec roti naj ne uporablja razlikovanj, ki jih je težko doumeti. Nobena filozofija, ki je vredna tega imena, ne more biti zasnovana, celo ne v najbolj osnovni obliki, ne da bi postavila določene zahteve po uporabi razuma in pozornosti s strani naj-bo učenca; in skrbnost v uporabi izrazov je pogoj za vsakršno znanje.

Prvi princip - Gosto fizično telo

Človekovo gosto fizično telo je prvi od njegovih sedmih principov, ki je tudi najbolj očiten. Zgrajeno je iz materialnih molekul, v splošno sprejemem pomenu tega izraza – s petimi organi čutenja – petimi čuti – gibalnimi organi, možgani in živčnim sistemom, aparatom za prevzemanje različnih funkcij, ki so potrebne za njegov podaljšan obstoj. V tako kratkem orisu človekovega ustroja lahko o fizičnem telesu povemo le malo. Zahodna znanost je že skoraj na tem, da sprejme teozofsko gledanje, ki pravi, da je človeški organizem sestavljen iz številnih “življenj”, ki izgrajujejo celice. H. P. Blavatsky o tem pravi naslednje:

“Znanost doslej še ni bila nikoli tako blizu okultnemu nauku, ko trdi, da so naša telesa, pa tudi tista živali, rastlin in kamnin, zgrajena iz takšnih bitij (bakterij in podobnih), ki jih, z izjemo večjih vrst, ne more odkriti noben mikroskop ... Fizične in kemične sestavine vseh bitij naj bi bile istovetne in kemijska znanost lahko v miru izjavlja, da ni razlik med materijo, ki sestavlja govedo, in tisto, ki sestavlja človeka. Toda okultni nauk precej bolj nedvoumen. Ta pravi: Ne samo, da so iste kemične sestavine, ampak so ista tudi neskončna, nevidna življenja, ki sestavljajo atome teles gore in marjetice, človeka in mravlje, slona in drevesa, ki le-te ščiti pred soncem.

Vsak delec – najsi ga imenujete organski ali anorganski – je življenje. Vsak atom in molekula v vesolju podarjata takšnim oblikam tako življenje kot smrt” (*Tajni nauk*, vol 1, str. 281).

Stavek – Mikrobi “izgrajujejo materialno telo in njegove celice” s konstruktivno energijo vitalnosti – bomo razložili, ko bomo obravnavali “življenje” kot *tretji princip* in te mikrobe kot njegov del. Ko se “življenje” odtegne, se mikrobi “predajo orgiji kot uničevalni posredniki” in razbijejo ter razgradijo celice, ki so jih izgradili, in telo gre na koščke.

Povsem fizična zavest je zavest celic in molekul. Selektivno delovanje celic, ki jemljejo iz krvi tisto, kar potrebujejo, in zavračajo tisto, kar ne potrebujejo, je primer te samo-zavesti. Proces se odvija brez pomoči naše zavesti ali hotenja. Nadalje, to, kar fiziologi imenujejo nezavedni spomin, je spomin te fizične zavesti, ki je za nas dejansko nezaveden, dokler se ne naučimo tja prenesti našo možgansko zavest. To, kar čutimo mi, ni tisto, kar čutijo celice. Bolečino rane občuti možganska zavest, ki deluje, kakor rečeno, na fizični ravni; toda zavest molekul, katerih kopičenje imenujemo celice, vodi le-te v obnavljanje poškodovanih tkiv – v delovanje, katerega se možgani ne zavedajo – in njihov spomin jih sili v ponavljanje istega dejanja vedno znova in znova, tudi takrat, ko to ni več potrebno.

Od tod brazgotine, praske, otrdline in tako naprej. Študent lahko poišče podrobnosti o tem predmetu v fizioloških razpravah. Smrt gostega fizičnega telesa nastopi takrat, ko se umakne nadzorna življenjska energija in pusti mikrobom prosto pot. Ko niso več usklajevana, se številna življenja ločijo eno od drugega in razpršijo celice “človeka iz prahu”, tako da nastopi to, kar imenujemo razkroj. Telo postane vrtinec neobvladljivih in neurejenih življenj, in njegovo obliko, ki je bila posledica njih usklajenosti, uniči njihova bohotna individualna energija. Smrt je le en vidik življenja in uničenje ene materialne oblike je le priprava za izgradnjo druge.

Drugi princip - Eterični dvojnik

Linga sharira, astralno telo, eterično telo, tekoče telo, dvojnik, duh, doppelganger, astralni človek – to so nekatera od številnih imen, ki so jih nadeli *drugemu principu* človekovega ustroja. Najboljši naziv je eterični dvojnik, kajti ta izraz označuje le *drugi princip* in daje namig o njegovem ustroju in pojavnosti, medtem ko so bili drugi nazivi uporabljeni za nekako splošen opis teles, oblikovanih iz bolj fine materije od tiste, ki vpliva na naše fizične čute, in ne glede na to, ali so bili ali ne v njih izgradnjo vključeni tudi drugi principi. Zato bom odslej naprej uporabljala ta naziv.

Eterični dvojnik je oblikovan iz bolj redke in fine materije od tiste, ki je zaznavna za naših pet fizičnih čutov, vendar materije, ki še vedno pripada fizični ravni, na katero je omejeno njeno delovanje. To je stanje fizične materije, ki se nahaja takoj za našim, “trdnim, tekočim in plinastim” stanjem, za stanji, ki sestavljajo goste dele fizične ravni.

Ta eterični dvojnik je natančen dvojnik ali duplikat gostega fizičnega telesa, kateremu pripada. Od gostega fizičnega telesa se sicer lahko loči, čeprav se ni sposoben oddaljiti zelo daleč. V normalno zdravem človeškem bitju je ločevanje težavna stvar, medtem ko se pri osebah, ki so znane kot

fizični ali materializirajoči mediji, eterični dvojnik izloči brez velikega napora. Ko je ločen od gostega fizičnega telesa, ga jasnovidni človek vidi kot njegovo popolno kopijo, povezano le s tanko nitjo. Med njima je tako tesna fizična zveza, da se rana, prizadejana eteričnemu dvojniku, pojavi tudi kot poškodba na gostem fizičnem telesu, dejstvo, ki je znano kot odboj. A. d'Assier v svojem zelo znanem delu – ki ga je prevedel polkovnik H. S. Olcott, predsednik-ustanovitelj Teozofskega društva, pod naslovom *Posthumus Humanity* – opisuje številne primere (glej strani 51-57) tega odboja. Ločitev eteričnega dvojnika od gostega fizičnega telesa na splošno spremlja precejšnje zmanjšanje vitalnosti fizičnega telesa. In ko se energija v gostem telesu zmanjšuje, postaja dvojnik bolj oživiljen. Polkovnik Olcott pravi:

“Ko dvojnik projicira izurjen strokovnjak, se zdi telo odrevenelo, um pa v “zatopljenem” ali omamljenem stanju; izraz oči je brez življenja, delovanje srca in pljuč slabotno in temperatura telesa pogosto precej znižana. V takšnih okoliščinah je zelo nevarno, če v sobi povzročimo nenaden hrup ali pok, kajti takojšen odziv potisne dvojnik nazaj v telo, kar povzroči krčevito utripanje srca in včasih celo smrt.”

V primeru Emilie Sagée (omenjenem na straneh 62- 65), je bilo dekle, medtem ko je bil njen eterični dvojnik viden, blede in utrujeno; “dvojnik je bil bolj razločen in bolj materialen, medtem ko je bila dejanska materialna oseba utrujena, trpeča in slabotna; nasprotno pa, ko je pojavnost dvojnika začela slabeti, se je zdelo, da pacientka hitro obnavlja moč.”

Ta, pojav je teozofskemu študentu popolnoma razumljiv, ker ve, da je eterični dvojnik nosilec principa življenja ali vitalnosti v fizičnem telesu in da mora zato njegov delni umik zmanjšati energijo, s katero ta princip vpliva na gostejše molekule.

Jasnovidci, kot so jasnovidke iz Prevorsta, trdijo, da vidijo s telesom povezano eterično roko ali nogo, kljub temu, da je bila okončina gostejšega telesa amputirana. D'Assier o tem pravi:

“Ko sem se poglobljal v študij fiziologije, me je pogosto pritegnilo nenavadno dejstvo. Včasih se namreč dogaja, da oseba, ki je izgubila roko ali nogo, še vedno izkuša določeno občutenje prstov roke ali noge. Fiziologi pojasnjujejo to posebnost z domnevo, da obstaja v pacientu nekakšen obrat sposobnosti čutenja ali spomina, ki mu omogoča, da v roki ali nogi določi občutek, ki vzdraži živec štrclja ... Priznam, da so se mi te razlage vedno zdele neverjetne in me nikoli niso zadovoljile. Ko sem preučeval problem človekove podvojenosti, so se v moj um vrnila vprašanja amputacij, tako da sem se vprašal, ali ni morda bolj preprosto in logično, če posebnost, o kateri sem govoril, pripišemo dvojniku človekovega telesa, ki se s svojo tekočo naravo lahko izogne amputaciji” (*Ibid.*, str. 103,104).

Eterični dvojnik igra pomembno vlogo v spiritističnih pojavih. In tudi v tem primeru nam pomaga jasnovidec. Jasnovidni lahko vidi, kako se eterični dvojnik počasi izlije iz leve strani medija. To je tisto, kar se pogosto pojavi kot “materializirani duh”, ki se s pomočjo miselnih-tokov sodelujočih z lahkoto oblikuje v različne podobe ter pridobi moč in vitalnost, ko se medij potopi v globok trans. Grofica Wachtmeister, ki je jasnovidna, pravi, da je videla, kako je vsak izmed sodelujočih istega “duha” prepoznal kot svojega dragega sorodnika ali prijatelja. Vsak je videl le tisto, kar je bilo v skladu z njegovimi pričakovanji, medtem ko je ona videla dvojnika medija.

Nadalje, H. P. Blavatsky mi je povedala, da je, ko je na Eddyjevi domačiji opazovala izjemen niz pojavov, sama premišljeno izoblikovala “duha”, da se je pojavil v podobah oseb, ki so bile znane njej, a nobenemu drugemu od prisotnih, tako da so drugi videli vzorce, ki jih je proizvedla z močjo lastne volje, ko je oblikovala plastično materijo medijevega dvojnika.

Številni premiki predmetov, ki se brez vidnega stika dogajajo na takšnih seansah in ob drugih priložnostih, so posledica delovanja eteričnega dvojnika, in vsak študent se lahko nauči, kako po volji proizvesti takšen pojav. Ti so precej banalni: iztegovanje eterične roke ni nič bolj pomembno kot iztegovanje roke gostega dvojnika in nič bolj ali manj čudežno. Nekatere osebe proizvajajo takšne pojave, kot so recimo kakšna brezciljna prevra-

čanja predmetov, povzročanje hrupov in podobno, nezavedno: nimajo nadzora nad svojim eteričnim dvojnikom, tako da se ta spotika v njihovi bližnji okolici kot otrok, ki poskuša shoditi. Kajti eterični dvojnik ima, podobno kot gosto telo, le razpršeno zavest, ki pripada njegovim delom, in nima mišljenja. Niti ne služi voljno kot medij mišljenja, ko je ločen od fizičnega dvojnika.

To nas pripelje do zanimive točke. Centri čutov so umeščeni v četrtem principu, za katerega lahko rečemo, da oblikuje most med fizičnimi organi in mentalnimi zaznavami. Vtisi iz fizičnega vesolja vplivajo na materialne molekule gostega fizičnega telesa in povzročijo vibriranje celic, ki sestavljajo čutne organe ali naše "čute". Te vibracije nato poženejo v gibanje finejši material molekul eteričnega dvojnika v ustreznih čutilnih organih iz finejše materije. Od tu preidejo vibracije v astralno telo ali četrti princip, v katerem so ustrezni centri čutenja. Od tu vibracije nato potujejo v še finejšo materijo nižje mentalne ravni, od koder nato odsevajo nazaj, dokler ne dosežejo materialnih molekul cerebralnih hemisfer, kjer postanejo naša "možganska zavest". To usklajeno in nezavedno zaporedje je nujno za normalno delovanje zavesti, kakršno poznamo. V spanju in v transu, naravnem ali vsiljenem, sta prvi dve in zadnja stopnja po navadi izpuščene, tako da vtisi začnejo pot in se povrnejo na astralno raven in ne pustijo nobene sledi v možganskem spominu; medtem ko je naravni ali izurjeni psihik, jasnovidec, ki za izvaja-nje svojih moči ne potrebuje stanje transa, sposoben prenašati svojo zavest s fizične na astralno raven, ne da bi izgubil nadzor, ter lahko vtisne v možganski spomin znanje, ki ga je prejel na astralni ravni, in ga ohrani za uporabo.

Smrt pomeni za eterični dvojnik isto kot za gosto fizično telo, razbitje njegovih sestavnih delov in razpršitev njegovih molekul. Nosilec vitalnosti, ki oživlja telesni organizem kot celoto, z bližanjem smrtne ure počasi zdrсне iz telesa in se jasnovidnemu kaže kot vijolična svetloba ali vijolična oblika, ki lebdi nad umirajočo osebo in je še vedno s tanko nitjo, ki smo jo že omenili, povezana s fizičnim telesom. Ko se nit strga, umirajoči izdahne

zadnji dih in žalujoči zašepetajo “mrtev je”. Eterični dvojnik, ki je iz fizične materije, ostane v bližini trupla in je “duh” ali “pojava” ali “fantom”, ki ga včasih vidijo ljudje v trenutku smrti in kasneje v bližini kraja, kjer je prišlo do smrti. Razgrajuje se počasi, vzporedno z gostim dvojnikom.

Njegove ostanke vidijo občutljivi ljudje na pokopališčih in dvoriščih cerkva kot vijolično svetlobo, ki lebdi nad grobovi. To je eden od razlogov, ki dajejo prednost kremaciji pred pogrebom, kot načinom, s katerim se znebimo človekovih fizičnih ovojev. Ogenj v nekaj urah razprši molekule, ki bi se sicer osvobodile v počasnem toku postopnega gnitja. Na ta način se na svoji lastni ravni hitro obnovijo gosti in eterični materiali, da so pripravljene za ponovno gradnjo novih oblik.

Tretji princip - Prana, življenje

Vsa vesolja, vsi svetovi, vsi ljudje, vse živali, vse rastline, vsi minerali, vse molekule in atomi, vse kar je, je potopljeno v veliki ocean življenja, večnega, neskončnega, nesposobnega povečanja ali pomanjšanja. Vesolje je le življenje v manifestaciji, objektivizirano življenje, diferencirano življenje. Vsak organizem, četudi majhen kot molekula ali širen kot vesolje, lahko obravnavamo kot tistega, ki si je kot lastno življenje nekako prilastil nekaj tega univerzalnega življenja. Predstavljajmo si živo spužvo, ki se razteza v vodi, ki jo obliva, ovija in prežema. Voda, ki je še vedno ocean, kroži po vsakem njenem prehodu, napolnjuje vsako njeno poro. Ko pomislimo na ocean izven spužve, ali na del oceana, ki si ga je prilastila spužva, ju lahko tako v mislih ločimo, ko ju želimo obravnavati ločeno. Tako je vsak organizem goba, ki je potopljena v ocean univerzalnega življenja in vsebuje del tega oceana kot svoj lasten dih življenja.

V Teozofiji razlikujemo to prisvojeno življenje pod imenom Prana, dih, in ga imenujemo tretji princip v človekovem ustroju. Točno povedano, "dih življenja" - ki so ga Hebrejci imenovali Nephesch ali dih življenja, ki je bil vdihnjen v Adamove nosnice - ni samo Prana, ampak Prana in četrti princip skupaj. Ta dva tvorita "vitalno iskro" (*Tajni Nauk*, vol 1, str. 262), ki je

“dih življenja v človeku, tako kot v zveri ali insektu, ali fizično, materialno življenje” (*Ibid.*, str. 263). To je “dih živalskega življenja v človeku - dih instinktivnega življenja v živali” (*Ibid.*, diagram str. 262). Toda sedaj se ukvarjamo le s Prano, z vitalnostjo kot oživljajočim principom v vseh živalskih in človeških telesih. Temu življenju služi kot nosilec eterični dvojnik, ki deluje kot sredstvo komunikacije, kot most, med Prano in gostim telesom.

Prana je v *Tajnem Nauku* opredeljena kot tista, katere najnižje pododdelke tvorijo mikrobi znanosti. To so “nevidna življenja”, ki tvorijo fizične celice (glej str. 7 in 8) in gradijo “tabernakelj iz gline”, fizična telesa (*Tajni Nauk*, Vol 1., str. 245).

“Znanost, ki le nejasno zaznava resnico, je v človekovem telesu odkrila bakterije in druge neskončno majhne organizme in v njih vidi samo slučajne in nenormalne obiskovalce, katerim pripisuje bolezni. Okultizem - ki zaznava življenje v vsakem atomu ali molekuli, najsi v mineralnem ali človeškem telesu, v zraku, ognju ali vodi - trdi, da je naše celotno telo izgrajeno iz takih življenj. Najmanjša bakterija pod mikroskopom je v primerjavi s temi drobnimi življenji kot slon v odnosu do najmanjše infusorie” (*Ibid.*, str. 245).

“Ognjena življenja” so nadzorniki in usmerjevalci teh mikrobov, teh nevidnih življenj, in “posredno” gradijo, to je, gradijo z nadziranjem in usmerjanjem teh mikrobov, neposrednih graditeljev, ko te preskrbujejo s tistim, kar je potrebno, in delujejo kot življenje teh življenj; “ognjena življenja”, sinteza, esenca Prane, so “vitalna konstruktivna energija”, ki usposablja mikrobe za gradnjo fizičnih celic.

Eden od arhaičnih komentarjev povzema to vprašanje v veličastnih in razsvetljujočih stavkih:

“Svetovi, posvetno, je zgrajeno iz znanih prvin. Po pojmovanju Arhata so te prvine same po sebi kolektivno božansko življenje, ki je na ravni manifestacij porazdeljeno v brezštevila in ne-šteta življenja. Že ogenj sam je na

ravni Edine Realnosti ENO; na ravni manifestiranega in zato utvarnega bivanja pa so njegovi delci ognjena življenja, ki živijo in bivajo na račun vsakega drugega življenja, ki ga izrabijo. Zato se imenujejo Požiralci ... Ta življenja so izgradila vsako vidno stvar v tem vesolju, od zavestnega in božanskega prvobitnega človeka navzdol do nezavednih posrednikov, ki gradijo materijo ... Iz Edinega Življenja, brezobličnega in ne-ustvarjenega, izhaja vesolje življenj” (*Tajni Nauk*, Vol 1., str. 269).

Tako kot v vesolju, tako v človeku; teozof ima vsa ta nešteta življenja, vso to izgrajujočo vitalnost, za Prano.

Četrty princip - Telo želja

Pri izgradnji našega človeka smo dosegli princip, ki ga včasih opisujejo kot živalsko dušo, v teozofskem jeziku Kama-Rupa, ali telo želja. Po svojem ustroju in po funkciji pripada to telo drugi ali astralni ravni. Vključuje celoten obseg poželenj, strasti, čutenj in čustev želja, ki jim po naši zahodnjaški psihološki razvrstitvi vladajo instinkti, občutki, čutenja in čustva, in ki jih obravnava kot pododdelek uma. V zahodni psihologiji je um razdeljen - v sodobni šoli - v tri glavne skupine: čutenje, volja in razum. Čutenje pa je razdeljeno v občutke in čustva, ta pa na številne pododdelke. Kama ali želja vključuje celotno skupino "čutenj" in bi jo lahko opisali kot našo čutno in čustveno naravo.

Pripadajo ji vse živalske potrebe kot so lakota, žeja in spolna želja, ter vse strasti kot so ljubezen (v njenem nižjem pomenu), sovraštvo, nevoščljivost, ljubosumje. Je želja po čutnem izkušanju, po izkušanju materialnih radosti - "pohlep mesa, pohlep oči, ponos življenja". Ta princip je najbolj materialen v naši naravi, tisti, ki nas trdno veže na zemeljsko življenje.

"Sthula Sharira ni molekularno sestavljena materija, najmanj od vsega človeškega telesa; je najbolj surov od vseh naših "principov" in resnično sre-

dinski princip, resnično živalsko jedro; medtem ko je naše telo le njena školjka, neodgovorni činitelj in medij, skozi katerega zver v nas udejanja celotno svoje življenje” (*Tajni Nauk*, Vol 1., str. 280-281).

Povezana z nižjim delom Manasa, umom, postane Kama-Manas, normalna človeška inteligenca možganov, in ta vidik bomo sedaj obravnavali. Če jo obravnavamo samo po sebi, je to žival v nas, Tennysonova “opica in tiger”, sila, ki si najbolj prizadeva, da bi nas obdržala vezane na svet in s čutnimi utvarami v nas zadušila vsa višja hrepenenja.

Kama je v povezavi s Prano, kot smo že spoznali, “dih življenja”, vitalni čutni princip, ki se širi preko vsakega delca telesa. Zato je sedež čutenja, ki usposablja čutne organe za delovanje. Omenili smo že, da so fizični čutni organi, telesni instrumenti, ki prihajajo v neposreden stik z zunanjim svetom, povezani s čutnimi organi v eteričnem dvojniku (glej str. 14). Toda ti organi ne bi bili sposobni delovati, če delovanje Prane ne bi v njih sprožilo vibriranja; in njihove vibracije bi ostale le vibracije, gibanje na materialni ravni fizičnega telesa, če ne bi Kama, princip čutenja, prevedel vibracije v čutenje. Čutenje je namreč zavest na kamični ravni. In ko je človek pod nadvlado občutka ali strasti, teozof zanj pravi, da se nahaja na kamični ravni, kar pomeni, da njegova zavest deluje na tej ravni. Na primer, drevo odseva žarke svetlobe, to je, eterične vibracije, in te vibracije zadevajo v zunanje fizično oko, kjer zasnujejo vibracije v živčnih celicah; te se nato širijo kot vibracije do fizičnih in astralnih centrov, kjer pa ne nastane slika o drevesu vse dotlej, dokler le-te ne dosežejo sedeža čutenja in nas Kama usposobi za zaznavanje.

Materija astralne ravni - vključno s tisto, ki jo imenujemo elementalna esenca - je material, iz katerega je sestavljeno telo želja. Posebne lastnosti te materije jo usposablja za to, da služi kot oblačilo, v katerem Jaz pridobiva čutne izkušnje (Opis ustroja elementalne esence bi nas vodil predaleč od te osnovne razprave). Telo želja ali, kot ga pogosto imenujemo, astralno telo, ima med zgodnejšimi stopnjami evolucije obliko oblačne mase in ni sposobno služiti kot neodvisen nosilec zavesti. V globokem snu uide iz

fizičnega telesa, vendar pa ostane v njegovi bližini. Znotraj njega je um v ravno takem snu kot telo. Je pa izpostavljen vplivom sil astralne ravni, ki so sorodne njegovemu ustroju in ki porodijo sanje čutnega značaja. V človeku, ki je povprečno intelektualno razvit, je postalo telo želja bolj visoko organizirano. Ko je ločeno od fizičnega telesa, odseva njegov obris in poteze; a niti takrat se ne zaveda svoje okolice na astralni ravni, ampak zapira um kot školjko, znotraj katere lahko um dejavno deluje, četudi je še ni sposoben uporabljati kot neodvisen nosilec zavesti. Samo v visoko razvitem človeku postane telo želja resnično organizirano in oživljeno kot nosilec zavesti na astralni ravni, ravno tako kot je fizično telo na fizični ravni.

Po smrti se višji del človeka nekaj časa zadržuje v telesu želja. Dolžina obdobja je odvisna od sorazmerne grobosti ali občutljivosti njegovih sestavnih delov. Ko ga človek zapusti, se telo določen čas ohrani kot "lupina", in ko je umrla oseba nižjega tipa, ki je med zemeljskim življenjem gojila miselnost, ki je značilna za čutno naravo, ostanejo ti ostanki povezani z lupino. Takrat poseduje zavest zelo nizkega reda, z živalsko prekanjenostjo in brez zavesti - vsekakor neprijetna entiteta, ki jo pogosto omenjamo kot "prikazen". Ta blodi naokoli, privlačijo jo kraji, kjer lahko okrepi in poteši živalske želje, kjer se potopi v tokove tistih, katerih živalske strasti so močne in neobrzdane. Mediji nižjega tipa neizogibno pritegnejo te izjemno nezaželene goste, katerih ovenela vitalnost se na njihovih seansah okrepi, tako da tam lovijo astralne odseve in sodelujejo v igrah "raztelesenih duhov" nižjega reda. To pa ni vse: če je pri taki seansi prisoten kakšen moški ali ženska ustrezno nizkega razvoja, lahko pritegne k sebi prikazen, ki se nanj naveže in lahko vzpostavi tokove med telesom želja žive osebe in umirajočim telesom želja mrtve osebe, posledica pa so rezultati, ki so vredni največjega obžalovanja.

Daljši ali krajši obstoj telesa želja kot lupine ali prikazni je odvisen od večjega ali manjšega razvoja živalske in čutne narave v umirajoči osebnosti. Če si je med zemeljskim življenjem živalska narava privoščila in predajala

orgijam, če so bili intelektualni in duhovni deli človeka zanemarjeni in zatrti, če so bili življenjski tokovi zastavljeni v smer strasti, potem bo telo želja vztrajalo še dolgo obdobje po smrti telesa osebe. Ali pa, če je bilo zemeljsko življenje nenadoma prekinjeno, zaradi nesreče ali samomora, potem se zveza med Kamo in Prano ne bo tako lahko prekinila in telo želja bo precej oživljeno. Če pa je bila, po drugi strani, med zemeljskim življenjem želja obvladana in obrzdana, če je bila očiščena in izurjena za služnje človekovi višji naravi, potem se telo želja ne bo imelo s čem napajati in se bo hitro razkrojilo in ločilo.

Obravnavati moramo še en način usode, ki je strašen po svojih možnih razpletih in ki se lahko dogodi četrtemu principu, vendar pa ga ne moremo jasno razumeti, dokler ne obravnavamo petega principa.

Astralno telo ali telo želja

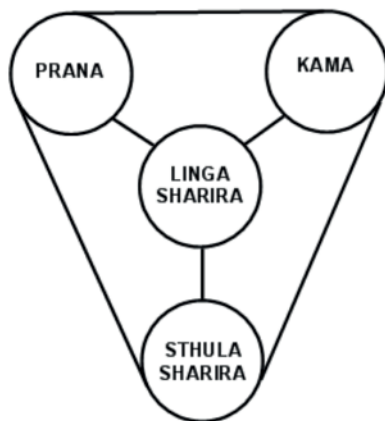

Diagram četverice, prehodne in smrtne (glej *Tajni Nauk*, Vol 1., str. 262).

Eterični dvojnik tukaj imenujemo Linga Sharira, naziv, ki smo ga opustili zaradi zmede, ki jo je povzročila uporaba tega dobro znanega izraza Hindu filozofije v povsem drugačnem pomenu. Pred svojim odhodom je H. P. Blavatsky priporočila svojim učencem naj reformirajo izrazoslovje, ki je

bilo izbrano preveč neskrbno, tako da poskušamo sedaj uresničiti to njeno željo.

Doslej smo preučevali človeka v njegovi nižji naravi in dosegli točko njegove evolucije, ki ga povezuje z živalmi. Četverica je, če jo gledamo ločeno, torej preden na njo vpliva stik z umom, v celoti nižje živalska in čaka na prihod uma, ki iz nje ustvari človeka.

Teozofija uči, da se je skozi pretekle dobe človek počasi izgrajeval, stopnjo za stopnjo, princip za principom, dokler se ni izoblikoval kot četverica, ustvarjen, a ne v stiku z Duhom, čakajoč na tisti um, ki ga edini usposablja za nadaljnji razvoj in ga ponese v zavestno zvezo z Duhom, s čemer izpolni resnični cilj svojega bivanja. Evolucija četverice do točke, od katere dalje nadaljnji razvoj brez sodelovanja uma ni bil več mogoč, je opisana v zgovornih stavkih arhaičnih stihov, na katerih je utemeljen *Tajni Nauk* H. P. Blavatsky (dih je duh, za katerega je bil izgrajen človeški tabernakelj; grobo telo je gosto fizično telo; duh življenja je Prana; ogledalo njegovega telesa je eterični dvojnik; nosilec želja je Kama):

“Dih je potreboval obliko; Očetje so jo dali. Dih je potreboval grobo telo, Zemlja ga je oblikovala. Dih je potreboval Duh Življenja, Solarni Lhas ga je vdihnil v njegovo obliko. Dih je potreboval Ogledalo svojega Telesa, “Dali smo mu naše lastno” so rekli Dhyanis. Dih je potreboval Vehikel Želja, “Ima ga” je rekel Izpraznjevalec Voda. Toda Dih potrebuje Um, da bi objel Univerzum; “Tega mi ne moremo dati” so rekli Očetje, “Jaz ga nikoli nisem imel” je rekel Duh Zemlje. “Oblika bo uničena, če naj Jaz dam svojo” je rekel Veliki Ogenj ... Človek je ostal prazni, brezčutni Bhüta (fantom).”

Takšen je osebnotni človek brez uma. Četverica sama ni človek, Mislec, in šele kot Mislec je človek dejansko človek.

Dajmo sedaj študentu odmor in razmislimo o človekovem ustroju, kakršen se je razvil do sedaj. Kajti ta četverica je človekov smrtni del in teozofija ga razlikuje kot osebnost. To moramo jasno in natančno dojeti, če hočemo

razumeti človekov ustroj in če želi študent inteligentno brati bolj zahtevne razprave. Resnično, da bi osebnost postala človek, jo mora osvetliti žarek uma, jo osvetliti tako kot svet osvetlijo žarki sonca. Toda celo brez teh je žarkov je jasno določena entiteta; s svojim gostim telesom, eteričnim dvojnikom, s svojim življenjem in svojim telesom želja ali živalsko dušo. Ima strasti, nima pa razuma; ima čustva, nima pa intelekta; ima želje, nima pa racionalne volje; čaka na prihod svojega monarha, uma, na dotik, ki jo bo preobrazil v človeka.

Peti Princip - Manas, Mislec ali um

Prišli smo do najbolj zapletenega dela našega študija, in da bi bralec lahko pridobil vsaj osnovno predstavo o odnosu, ki ga ima peti princip do drugih principov v človeku, bo potreboval nekaj razmisleka in pozornosti.

Beseda *Manas* prihaja iz sanskrske besede človek, iz korena glagola misliti. To je Mislec v nas, o katerem na zahodu z negotovostjo govorijo kot o umu. Bralca prosim naj gleda na Manas kot na Misleca raje kot na um, kajti beseda Mislec nakazuje nekoga, ki misli, to je, nekega posameznika, entiteto. In prav to je teozofska predstava o Manasu, po kateri je Manas nesmrtni posameznik, resnični "Jaz", ki se vedno znova in znova oblači v prehodne osebnosti, sam pa traja večno. *Glas Tišine* ga opisuje v opozorilu, ki je namenjeno kandidatu za iniciacijo:

"Bodi stanovit, kakor tisti, ki večno vztraja. Tvoje sence živijo in izginjajo; to, kar bo v tebi za vedno živelo, to, kar v tebi ve, ker je znanje, ne pripada minljivemu življenju: to je človek, ki je bil, ki je in bo, za katerega ura nikoli ne bo odbila." (*Glas Tišine*, 138.)

H. P. Blavatsky ga je zelo jasno opisala v knjigi *Ključ k Teozofiji*:

Poskusite si predstavljati “Duha”, nebeško bitje, najsi ga imenujemo s tem ali drugim imenom, ki je v svoji izvorni naravi božansko, pa vendar ne dovolj čisto, da bi bilo eno z VSEM, in ki mora, da bi to doseglo, prečistiti svojo naravo in tako doseglo svoj končen cilj. To lahko doseže le tako, da gre individualno in osebno, to je, duhovno in fizično, skozi vsako izkušnjo in čutenje, ki obstaja v raznolikem ali diferenciranem vesolju. Tako mora, potem ko je pridobil te izkušnje v nižjih svetovih in se vzpenjal višje in višje na lestvi bivanja, iti skozi vsako izkušnjo na človeških ravneh. V samem svojem bistvu je Mišljenje in se zato v množinski obliki imenuje Manasa-putra, “Sinovi (univerzalnega) Uma”. To individualizirano “Mišljenje” teozofi imenujemo resnični človeški Ego, misleča entiteta, ujeta v zaboju iz mesa in kosti. To je seveda duhovna entiteta, ne materija (to je, ne materija, kakršno poznamo na ravni objektivnega vesolja) - in takšne entitete so inkarnirajoči se Egoji, ki navdihnejo sveženj živalske materije, imenovane človeštvo, in katerih ime je Manasa ali Umi” (*Ključ k Teozofiji*, str. 183-184).

Morda ta ideja lahko postane še bolj jasna, če na hitro pregledamo preteklost človeške evolucije. Ko se je četverica počasi izgradila, je bila kot stavba brez stanovalca, ki je prazna čakala na nekoga, ki naj bi v njej bival. Ime Manasa-putra (sinovi uma) pokriva številne stopnje inteligence, ki se stopnjujejo od mogočnih “Sinov Plamena”, katerih človeška evolucija je že daleč za njimi, pa tja navzdol do tistih entitet, ki so si pridobile individualizacijo v ciklu, ki je potekal pred našim in so se bile pripravljene inkarnirati na tej zemlji zato, da bi dovršile svojo človeško stopnjo evolucije. Nekatere nadčloveške inteligence so se inkarnirale kot vodniki in učitelji našega otroškega človeštva ter postale ustanovitelji in božanski vladarji starodavnih civilizacij. Veliko število zgoraj omenjenih entitet, ki so že razvile nekatere umske sposobnosti, so sprejele dom v človeški četverici, v človeku brez uma. Te so reinkarnirajoči se Manasa-putra, ki so postali stanovalci v človeških ogrojdih, ki so se tedaj razvila na zemlji. Ti Manasa-putra, ki se inkarnirajo dobo za dobo, so Reinkarnirajoči se Egoji, Manas

v nas, trajni individuuum, peti princip v človeku. Preostali del človeštva je skozi zaporedne dobe sprejemal od teh visokih Manasa-putra svojo prvo iskro uma, žarek, ki je spodbudil rast klice uma, ki je bila latentna v njih, s čemer se je tedaj rodila človeška duša. Ta razlika v dobah, v katerih se je začelo individualizirano življenje, specializacija večnega Božanskega Duha v človeški duši, pojasnjuje velikanske razlike v umskih sposobnostih, ki jih najdemo pri sedanjem človeštvu.

Množica imen, ki jih je dobil ta peti princip, je samo povečala zmedo v mislih številnih ljudi, ki so začeli preučevati teozofijo. Manasa-putra je to, kar imenujemo zgodovinski naziv, naziv, ki nakazuje vstop določenega razreda že individualiziranih duš na določeni točki evolucije v človeštvo. Manas je običajni naziv in opisuje intelektualno naravo principa. Individuum ali "Jaz" ali Ego, poudarja dejstvo, da je ta princip trajen, ki ne umre, individualizirajoči princip, ki v misli ločuje sebe od vsega, kar ni on sam; v zahodnem izrazoslovju Subjekt v nasprotju z Objektivom; Višji Ego, v nasprotju z Osebnostnim Egom, o čemer moramo sedaj nekaj reči. Naziv Reinkarnirajoči se Ego počiva na dejstvu, da je to princip, ki se zaporedoma reinkarnira in tako v svoji lastni izkušnji združuje vsa življenja, ki jih je preživel na zemlji. Obstajajo še številni drugi nazivi, vendar jih ne bomo srečali v začetnih razpravah. Zgoraj smo omenili le tiste, ki jih najpogosteje naštevamo in pri katerih ni večjih težav. Če pa jih uporabimo izmenjujoče, brez razlage, si bo nesrečni študent zaradi muk potrgal lase, ko se bo spraševal koliko je principov, ki jih mora obravnavati, in v kakšnem medsebojnem odnosu so.

Sedaj moramo obravnavati Manas med posamezno inkarnacijo, kar nam bo služilo kot vzorec za vse. Začeli bomo s trenutkom, ko se je Ego potopil - na podlagi vzrokov zasnovanih v predhodnih zemeljskih življenjih - v družino, v kateri naj bi se rodilo človeško bitje, ki naj bi služilo kot njegov naslednji tabernakelj. (Tu ne obravnavam reinkarnacije, ker bo ta velik in najbolj bistven nauk teozofije predstavljen posebej). Mislec, torej, čaka na izgradnjo "hiše življenja", ki naj bi jo zasedel. Sedaj se pojavi težava, on,

duhovna entiteta, ki živi na mentalni ali tretji ravni od spodaj navzgor, ravni, ki je precej višja od fizičnega vesolja, ne more vplivati na molekule grobe materije, iz katerih bo izgrajeno njegovo bivališče, z ne-posredno uporabo njegovih najbolj finih delov. Tako projicira del svoje lastne substance, ki se obleče v astralno materijo in nato s pomočjo eterične materije prepoji ves živčni sistem še nerojenega otroka. Na ta način oblikuje, potem ko dozori fizični aparat, razmišljajoči princip človeka. Ta projekcija Manasa, opisana kot njegov odsev, njegova senca, njegov žarek, in še s številnimi drugimi alegoričnimi imeni, je nižji Manas, v nasprotju z višjim Manasom - tako je Manas med vsakim obdobjem inkarnacije dvojen. H. P. Blavatsky o tem pravi:

“Enkrat ujet ali inkarniran, postane njegova (Manasova) esenca dvojna; se pravi, da žarki večnega božanskega Uma, ki jih razumemo kot individualne entitete, prevzamejo dvojno pojavno obliko: a) svoj bistven, vrojen, značilen, proti nebu stremeči um (višji Manas), in b) človeško lastnost mišljenja, to je, živalsko razglabljanje, ki je postalo razumno zaradi nadrejenosti človeških možganov; proti Kami nagnjen nižji Manas.” (*Ključ k Teozofiji*, str. 184).

Sedaj moramo usmeriti našo pozornost na nižji Manas in spoznati vlogo, ki jo igra v človekovem ustroju.

Potopljen je v četverico in nanj lahko gledamo tako, kot da z eno roko objema Kama, medtem ko z drugo ohranja svojo zvezo s svojim očetom, višjim Manasom. Ali ga bo Kama potegnila navzdol in ga odtrgala od trojice, ki ji po naravi pripada, ali pa se bo zmagoslavno vrnil nazaj k svojemu izvoru z očiščujočimi izkušnjami iz svojega zemeljskega življenja - to je življenjski problem, ki se postavi in rešuje v vsaki zaporedni inkarnaciji. Med zemeljskim življenjem sta Kama in nižji Manas povezana in ju pogosto prikladno poimenujemo Kama-Manas. Kama priskrbi, kot smo videli, živalske in čutne elemente, nižji Manas pa jih racionalizira in doda intelektualne sposobnosti. Tako dobimo um-možganov, inteligenco-možganov, to je, Kama-Manas, ki deluje v možganih in živčnem sistemu, ki

uporabljata fizični aparat kot svoj organ na materialni ravni. Med zemeljskim življenjem sta ta dva principa v človeku med seboj prepletena in le redkokdaj delujeta ločeno. Vendar mora študent vedeti, da Kama-Manas ni nov princip, ampak prepletanje četrtega in nižjega dela petega principa.

Tako kot lahko s plamenom prižgemo stenj, in tako kot je barva gorečega stenja odvisna od narave stenja in od tekočine, v katero je ta potopljen, tako v vsakem človeškem bitju plamen Manasa vžge možgane in kamični stenj, barva svetlobe tega stenja pa je odvisna od kamične narave in razvitosti možganskega aparata. Če je kamična narava močna in nedisciplinirana, bo zamazala čisto manasično svetlobo in ji pridala mračen nadih ter smrdljiv dim. Če je možganski aparat nepopoln in nerazvit, bo zadušil svetlobo in ji preprečil, da bi svetila v zunanji svet. H. P. Blavatsky je v svojem članku o "Geniju" jasno ugotovila:

"To, kar imenujemo manifestacijo genialnosti v določeni osebi, so le bolj ali manj uspešni napori Ega, da bi se utrdil na zunanji ravni svoje objektivne oblike - človeka iz gline - v dejanskem vsakodnevnem življenju. Egoji Newtona, Ajshila ali Shakespearja so iz iste esence in substance kot Egoji neotesancev, nevednežev, norcev ali celo idiotov. Potrditev njihovega nanzanjajočega genija je odvisna od fiziološke in materialne zgradbe fizičnega človeka. Noben Ego se od drugega ne razlikuje po svoji prvobitni ali izvorni esenci in naravi. To, kar naredi iz nekega smrtnika velikega človeka, iz drugega pa vulgarno in bedasto osebo, je, kakor rečeno, kakovost in podoba fizične školjke ali obloge in primernost ali neprimernost možganov in telesa za prenos in izražanje svetlobe resničnega notranjega človeka. Ta sposobnost ali nesposobnost pa je posledica Karne. Fizični človek je, če uporabimo drugo prispodobo, glasbeni instrument in Ego nastopajoči umetnik. Zmožnost popolne melodije zvoka je v prvem - instrumentu - in nobena spretnost drugega ne more prebuditi brezhizbno harmonijo iz razbitega ali slabo narejenega instrumenta. Ta harmonija je odvisna od vernosti prenosa, z besedo in delovanjem, neizgovorljive božanske misli iz

najglobljih delov človekove subjektivne ali notranje narave na objektivno raven. Fizični človek je lahko - če sledimo naši prisposobi - neprecenljiva stradivarka ali pa cenene in počene gosli, ali morda neko povprečje med obema, v rokah Paganinija, ki jim vdihne dušo” (*Lucifer*, November 1889, str. 228).

Če razumemo omejitve in posebnosti (zapomnimo si, da so te posledica delovanja Ega v prejšnjih zemeljskih življenjih), ki jih je objavljajem miselnega principa naprtil organ, skozi katerega morajo delovati, ne bomo imeli nikakršnih težav, ko bomo sledili delovanju nižjega Manasa v človeku. Umske spretnosti, intelektualna moč, ostrina, subtilnost - vse to so njegove manifestacije. Te so lahko razvite do tiste stopnje, ki jo pogosto imenujemo genialnost in o čemer H. P. Blavatsky govori kot o “umetnem geniju, ki je posledica kulture in čiste intelektualne ostrine”. Njegova narava se pogosto kaže s prisotnostjo kamičnih elementov, strasti, ponosa, arogance. Višji Manas se na sedanji stopnji človeške evolucije lahko le redko manifestira. Občasen blisk iz tistih vzvišenih področij včasih razsvetli somrak v katerem živimo. In samo ti bliski so tisto, kar teozofi imenujejo resnična genialnost.

“Spoznaj v vsakem objavljanju genialnosti, ko je ta povezana s krepostjo, nedvomno prisotnostjo nebeškega izgnanstva, božanski Ego, katerega ječar si, o človek iz materije.” Kajti teozofija uči, “da prisotnost raznovrstnih ustvarjalnih moči v človeku - kolektivno imenovanih genialnost - ni posledica slepega naključja, niti neke prirojene lastnosti preko podedovanih teženj - četudi to, kar poznamo kot atavizem, pogosto okrepi te sposobnosti - ampak nakopičenje individualno podedovanih Egojevih izkušenj iz predhodnega življenja in življenj. Kajti vsevednost, v svojem bistvu in po svoji naravi, še vedno potrebuje izkušanje skozi svoje osebnosti, skozi svetne stvari, zemeljske na objektivni ravni, ki jih uporabi za dozorevanje abstraktne izkušnje. Naša filozofija temu dodaja, da mora vzgoja določenih nadarjenosti, ki so se razvile skozi dolgo vrsto preteklih

inkarnacij, v nekem življenju končno doseči svoj vrhunec, s cvetenjem genija, v tej ali oni smeri” (*Lucifer*, November 1889, str. 229-230).

Kajti bistven pogoj za objavljanje resnične genialnosti je čistost življenja.

Kama-Manas je osebni jaz človeka. Videli smo že, da je četverica v celoti osebnost; “senca” ali nižji Manas ji daje individualizirajoči dotik, ki ji omogoči, da prepozna samo sebe kot “jaz”. Ta postane intelektualen, prepozna samega sebe kot ločenega od vseh drugih Jazov; zaveden zaradi ločenosti, ki jo čuti, ne dojema združenosti onstran vsega, kar je sposoben čutiti. Nižji Manas, ki ga pritegne živost materialnih življenjskih vtisov, ki ga omajajo tokovi kamičnih čustev, strasti in želja, ki ga pritegnejo vse materialne stvari, da oslepi in ogluši zaradi viharja glasov, v katere je potopljen - ta nižji Manas je sposoben povsem pozabiti na mirno in spokojno veličastje svojega rodnega kraja in se vreči v hudournik, ki ponuja očaranost namesto miru. In ne pozabite, prav ta nižji Manas je tisti, ki prinaša zadnji dotik očaranosti čutom in živalski naravi. Kajti, čemu služi strast, ki ne more ne pričakovati ne pomniti, v kateri je ekstaza brez subtilne sile domišljije, občutljivih barv fantazije in sanj?

Vendar pa lahko obstajajo verige, močne in prisiljujoče, ki trdno vežejo nižji Manas na to zemljo. Kovane so z stremuštvom, željo po slavi, najsi po državniški moči ali po najvišjem intelektualnem dosežku. Tako dolgo, dokler je neko delo opravljeno le zaradi želje po ljubezni ali hvali ali celo zaradi priznanja, da je delo “moje” in ne od drugih; tako dolgo, dokler neko najbolj subtilno hrepenenje ostaja v najbolj oddaljeni sobi srca in je prepoznano kot ločeno od vsega; tako dolgo je, ne glede na to, kako veličastno je stremljenje, kako daljnosežna je dobrodelnost, kako vzvišen je cilj, Manas omadeževan s Kamo in ni čist tako kot njegov izvor.

Manas v delovanju

Spoznali smo že, da je peti princip med obdobjem zemeljskega življenja v svojem aspektu dvojen in da je nižji Manas povezan s Kamo, tako da ju prikladno poimenujemo Kama-Manas, in da deluje v možganih in živčnem sistemu človeka. Naše raziskovanje bomo popeljali nekoliko dlje, da bi lahko jasno razlikovali med dejavnostjo višjega in nižjega Manasa in da bo delovanje uma v človeku manj nejasno kot je za mnoge sedaj.

Celice možganov in živčnega sistema so (tako kot vse druge celice) sestavljene iz drobnih delčkov materije, imenovanih molekule (dobesedno, drobnih kupčkov). Te molekule se med seboj ne dotikajo, ampak so povezane z manifestacijo Večnega Življenja, ki jo imenujemo privlačnost. Zaradi tega, ker niso v stiku, so sposobne vibrirati v vse smeri, če so pognane v gibanje, in dejstvo je, da so v stanju nenehnega vibriranja. H. P. Blavatsky omenja (*Lucifer*, Oktober 1890, str. 92-93), da je molekularno gibanje najnižja in najbolj materialna oblika Edinega Večnega Življenja. Da je samo po sebi gibanje kot je "Veliki Dih", izvor vseh gibanj na vsaki ravni vesolja. V sanskrtu je koren izrazov duh, dih, bivanje in gibanje izvor-no isti, in Rama Prasad pravi, da imajo "vsi ti koreni za svoj izvor zvok, ki ga proizvajajo dih živali" - zvok izdiha in vdiha.

Nadalje, nižji um ali Kama-Manas deluje na molekule živčnih celic z gibanjem in jih vzburi v vibriranje, s čemer se začenja zavest-uma na fizični ravni. Manas ne more sam vzburiti teh molekul, njegov žarek, nižji Manas, ki se je oblekel v astralno materijo in se združil s kamičnimi prvinami, pa je sposoben pognati fizične molekule v gibanje in tako poroditi "možgansko-zavest", ki vključuje možganski-spomin in vse druge funkcije človeškega uma, ki jih poznamo ob njegovem običajnem delovanju. Te manifestacije "kot vsi drugi pojavi na fizični ravni ... morajo biti v svoji končni analizi povezane s svetom vibracij," pravi H. P. Blavatsky. Toda poudarja, "po svojem izvoru pripadajo drugačnemu in višjemu svetu harmonije". Njihov izvor je v manasični esenci, v žarku; vendar pa so na materialni ravni, ko delujejo na molekule možganov, prevedene v vibracije. To delovanje Kama-Manasa teozofi imenujejo psihično. Vse mentalne in čutne dejavnosti pripadajo tej psihični energiji in njene manifestacije so nujno pogojene s fizičnim aparatom, skozi katerega delujejo. To smo že širše omenjali (str. 29-30) in racionalnost trditve bo sedaj postala bolj jasna. Če je molekularni ustroj možganov prefinjen in če je delovanje posebnih kamičnih organov (jetra, vranica, itd) zdravo in čisto - tako da ne poškoduje molekularne sestave živcev, ki omogočajo njihovo komunikacijo z možgani - potem psihični dih, ko švigne skozi ta instrument, prebudi v tej resnično eolijski harfi harmonične in izbrane melodije. Če pa je molekularna sestava groba in revna, če je neurejena zaradi hlapov alkohola, če je kri zastrupljena z grobim življenjem in spolnim izživljanjem, postanejo strune eolijske harfe preveč zrahljane ali preveč napete, ovira jih umazanija ali obrabljenost zaradi grobe rabe, tako da ob prehodu psihičnega diha ostanejo neme ali pa sprožijo grobe neharmonične tone. Ne zato, ker ne bi bilo diha, ampak zato, ker so strune v slabem stanju.

Sedaj bomo, mislim, jasno razumeli to, kar imenujemo um ali intelekt in ki je po besedah H. P. Blavatsky "bled in prepogosto izkrivljen odsev" Manasa, našega petega principa. Kama-Manas je "racionalni, a zemeljski ali fizični intelekt človeka, vklenjen v in vezan na materijo ter zato pod vpli-

vom te materije”; je “nižji jaz ali tisti, ki se objavlja skozi naš organski sistem in deluje na tej ravni utvare in si zamišlja samega sebe kot *Ego sum* ter zato zapade v to, kar je buddhistična filozofija ožigosala kot “herezijo ločenosti”. Je človeška osebnost, iz katere izhaja “psihična, to je, v najboljšem primeru ‘zemeljska modrost’, ker nanjo vplivajo vse kaotične spodbude človeških, ali boljše, živalskih strasti v živem telesu” (*Lucifer*, Oktober 1890, str. 179).

Jasno razumevanje dejstva, da Kama-Manas pripada človeški osebnosti, da deluje v in preko fizičnih možganov, da deluje na molekule možganov in jih vzburja v vibriranje, bo zelo olajšalo študentovo razumevanje nauka reinkarnacije. Ta veliki predmet bomo obravnavali v drugem zvezku teh priročnikov, tako da predlagam, da se sedaj z njim ne ukvarjamo, ampak le opomnimo študenta, da si skrbno zabeleži, da je nižji Manas žarek nesmrtnega Misleca, ki razsvetljuje osebnost, in da so vse funkcije, ki začnejo delovati v možganski-zavesti, povezane z določenimi možgani, z določeno osebnostjo, v kateri se nahajajo. Možganske molekule, ki so vzbunjene v vibriranje, so materialni organi v človeku iz mesa. Preden je človek zasnovan, te ne obstajajo kot možganske molekule, niti ne vztrajajo kot možganske molekule po njegovi razgradnji. Njihovo funkcionalno delovanje je omejeno z mejami njegovega osebnostnega življenja, življenja telesa, življenjem prehodne osebnosti.

Nadalje, sposobnost, o kateri govorimo kot o spominu na fizični ravni, je odvisna od odziva teh možganskih molekul na spodbudo nižjega Manasa. Zato ne obstaja druga povezava med možgani zaporednih osebnosti, kot le preko višjega Manasa, ki pošilja navzven svoje žarke, da jih zaporedoma oživi in osvetli. Iz tega neizogibno sledi, da se, dokler se človekova zavest ne zmore vzpeti iz fizične in kama-manasične ravni na raven višjega Manasa, spomin ene osebnosti ne more prenesti na drugo. Spomin osebnosti pripada prehodnemu delu človekove zapletene narave, in spomin na svoja pretekla življenja lahko obnovijo le tisti, ki lahko dvignejo svojo zavest na raven nesmrtnega Misleca in ki lahko zavestno potujejo navzgor in

navzdol po žarku, ki predstavlja most med umrljivim osebnostnim človekom in trajnim nesmrtnim človekom. Če lahko, medtem ko smo zaprti v človeka iz mesa, dvignemo našo zavest po žarku, ki povezuje naš nižji z našim resničnim Jazom in tako dosežemo višji Manas, lahko v spominu tega večnega Ega odkrijemo ohranjeno celoto naših preteklih življenj na zemlji in lahko te zapise prenesemo nazaj v naš možganski spomin po istem žarku, po katerem smo se vzpeli do našega "Očeta". Toda to je dosežek, ki pripada pozni stopnji človeške evolucije, in dokler ta ni dosežena, so zaporedne osebnosti, ki jih oživljajo manasični žarki, med seboj ločene, brez spomina, ki bi premoščal prepad. To dejstvo bi moralo biti dovolj očitno vsakomur, ki o tem dobro razmisli. Ker pa je razlika med osebnostjo in nesmrtno individualnostjo na zahodu nekako neznana, je dobro, da odstranimo to oviro s študentove poti.

Nižji Manas ima na izbiro tri stvari: lahko se vzdigne do svojega izvora in z nenehnimi ter vztrajnimi napori postane eno s svojim "Očetom v nebesih" ali višjim Manasom - Manasom, ki ni omadeževan z zemeljskimi prvimi, ki je neumazan in čist. Ali pa lahko delno stremlje navzgor in delno teži navzdol, kar je večinoma slučaj pri običajnem človeku. Najbolj žalostna usoda od vseh pa je ta, da ga kamične prvine tako ovirajo, da postane eno z njimi, tako da ga te nazadnje odtrgajo od svojega sorodnika in pokončajo.

Preden posebej obravnavamo te tri usode, moramo povedati še nekaj besed o dejavnosti nižjega Manasa.

Ko se nižji Manas osvobodi Kame, postane suveren človekovega nižjega dela in vse bolj in bolj objavlja svojo izvorno naravo. V Kami se nahaja želja, ki jo ženejo telesne potrebe, Volja pa, ki je energija Jaza v Manasu, pogosto postane ujetnica viharnih fizičnih spodbud. Vendar pa nižji lahko postane Manas, "kadar koli se za določen čas odtrga od Kame, postane vodnik višjih mentalnih sposobnosti in organ svobodne volje v fizičnem človeku" (*Lucifer*, Oktober 1890, str. 94).

Toda pogoj za to svobodo je podrejenost Kame, znajti se mora pod nogami osvajalca. Če želimo osvoboditi deviško Voljo, potem mora manasični Sv. Jurij ubiti kamičnega zmaja, ki jo ima za ujetnico. Dokler Kama ni osvobojena, je Želja gospodar Volje. Ko pa se nižji Manas osvobodi Kame, postane vse bolj in bolj sposoben prenašati v človeško osebnost to, s čemer so povezane spodbude, ki jo dosegajo iz svojega vira. Takrat, kot smo videli, skozenj zasije genialnost.

Luč iz višjega Ega valuje skozi nižji Manas v možgane in se objavlja v svet. Kakor omenja H. P. Blavatsky, lahko tako delovanje dvigne človeka nad normalno raven človeške moči. "Višji Ego," pravi, "ne more neposredno delovati na telo, ker njegova zavest pripada čisto drugi ravni in ravnem snovanju; nižji jaz lahko; in njegovo delovanje ter ravnanje je odvisno od njegove svobodne volje in izbire ali se bo njegova volja nagibala bolj k njegovim staršem ("Očetu v nebesih") ali k "živali", ki jo oživlja, k človeku iz mesa. Višji Ego je, kot del esence Univerzalnega Uma, na svoji lastni ravni ne-pogojeno vseveden, na naši zemeljski obli pa samo potencialno, ker lahko deluje le skozi svoj alter ego, osebnotni jaz. Nadalje ... prvi je nosilec vsega znanja iz preteklosti, sedanjosti in prihodnosti, in ... iz tega glavnega vodnjaka zajame njegov "dvojniki" občasne namige o tem, kar se nahaja onstran človeških čutov, ter jih prenese do določenih možganskih celic (po svojih funkcijah neznanih znanosti) in s tem naredi človeka za jasnovidca, vedeževalca in preroka" (*Lucifer*, November, 1890, str. 179).

To je resnična jasnovidnost in o njej moramo spregovoriti nekaj besed. Seveda je to izredno redek pojav in enako dragocen kot redek. "Slab in izkrivljen odsev" te resnične jasnovidnosti je to, kar imenujemo medijstvo, o čemer H. P. Blavatsky pravi:

"Kaj je medij? Izraz medij se nanaša, takrat ko se ne uporablja za stvari in predmete, na osebo, skozi katero se objavlja ali prenaša delovanje druge osebe ali bitja. Spiritisti, ki verjamejo v komunikacije z raztelesenimi duhovi in v to, da se ti lahko objavljajo preko, ali vplivajo na občutljive ljudi tako, da ti prenašajo njihova sporočila, gledajo na medijstvo kot na bla-

goslov in velik privilegij. Mi teozofi pa, ki ne verjamemo v “združbo duhov” tako kot spiritisti, gledamo na ta dar kot na eno izmed najbolj nevarnih in nenormalnih živčnih bolezni. Medij je preprosto tisti, v katerega osebnostnem Egu ali zemeljskem umu prevladuje odstotek astralne svetlobe v tolikšni meri, da z njo prepoji njegov celoten fizičen ustroj. Vsak organ in celica je tako tako-rečeno “uglašena” in izpostavljena ogromni in ne-normalni napetosti” (*Lucifer*, November 1890, str. 183).

Vrnimo se k trem usodam, ki lahko doletijo nižji Manas in o katerih smo že govorili.

1. *Lahko se torej dvigne do svojega izvora in postane eno s svojim Očetom v nebesih.* To zmagoslavje se pridobi samo po številnih zaporednih inkarnacijah, ki so vse zavestno usmerjene k temu cilju. Ko življenje sledi življenju, postaja fizično ogrodje bolj in bolj občutljivo in prilagojeno vibracijam, ki se odzivajo na manasične spodbude, tako da manasični žarek postopoma potrebuje za svoj nosilec vse manj grobe astralne materije.

“Del poslanstva manasičnega žarka je v tem, da se postopoma znebi slepih, zavajajočih prvin, ki ga, četudi iz njega naredijo dejansko duhovno entiteto na tej ravni, vseeno tesno povezujejo z materijo, tako da popolnoma zakrijejo njegovo božansko naravo in osmešijo njegove intuicije” (*Lucifer*, November 1890, str. 182).

Življenje za življenjem se rešuje te “slepe, zavajajoče prvine”, dokler končno žarek ne postane mojster Kame, s telesom odzivnim na um in eno z žarečim izvirom. Nižja narava se v celoti uglaši z višjo in pred nami stoji popoln Adept; “Oče in Sin” sta postala eno na vseh ravneh, kot sta bila prej vedno “eno v nebesih”. Zanj se je kolo inkarnacij odvrtelo, cikel nujnosti je prehojen. Odslej naprej se lahko inkarnira po volji, da opravi kakšno posebno služenje za človeštvo; ali pa lahko prebiva v ravneh okoli zemlje brez fizičnega telesa in pomaga pri nadaljnjem razvoju planeta in rase.

2. *Delno stremi navzgor in delno teži navzdol.* To je normalna izkušnja povprečnega človeka. Celotno življenje je bojno polje, ki besni v nižjem

manasičnem področju, kjer se Manas bori s Kamo za vladavino nad človekom. Takoj, ko stremljenje prevlada in razbije verige čutov, nižji Manas poleti navzgor na močnih krilih, ožarjenih od njegovega rodnega kraja, in s prezirom zavrne zemljo sveta. Toda, pozor! žal se peruti prezgodaj utrudijo, povesijo, zaplahutajo in prenehajo s premagovanjem višin in kraljevska ptica, katere resnično kraljestvo so zračne višine, še enkrat pade navzdol v močvirje sveta, kamor jo priklene Kama.

Kaj se zgodi v obravnavanem primeru z nižjim Manasom, ko se konča obdobje inkarnacije in ko smrtni portal zapre cesto zemeljskega življenja?

Kmalu po smrti fizičnega telesa se Kama-Manas osvobodi in nekaj časa prebiva na astralni ravni, oblečen v telo iz astralne materije. Od tega se loči vse, kar je v manasičnem žarku čisto in ne-umazano, in se po daljšem obdobju, preživetem na nižjih ravneh Devachana, povrne v svoj izvor, noseč s seboj življenjske izkušnje, ki so po svoji naravi pravnje, da si jih prisvoji višji Ego.

Manas v drugem delu obdobja med dvema inkarnacijama spet postane eno. Manasični Ego, ki ga varujeta Atma-Buddhi - najvišja principa v človeškem ustroju, ki ju še nismo obravnavali - preide v devachansko stanje zavesti in počiva, utrujen od življenjske borbe, skozi katero je prešel. Izkušnjo zemeljskega življenja, ki se je pravkar končala, nosi v manasično zavest nižji žarek, ki se je umaknil v svoj izvor. Izkušnja naredi iz devachanskega stanja nadaljevanje zemeljskega življenja, osvobojenega žalosti in z izpolnitvijo čistih in plemenitih želja in hotenj zemeljskega življenja. Poetični stavek, da "um ustvarja svoja lastna nebesa" je bolj resničen kot so si mnogi lahko predstavljali, kajti človek je to, kar misli. In v devachanskem stanju uma ga ne omejuje groba fizična materija, skozi katero deluje na objektivni ravni. Devachansko obdobje je čas za presnovo življenjskih izkušenj, za ponovno pridobitev ravnovesja, obdobje, ko se začneja novo popotovanje. Je dan, ki sledi noči zemeljskega življenja, alternativa objektivne manifestacije. Kakor povsod v naravi obstaja tudi tu periodičnost, oseka in plima, utripanje in počitek, ritem Univerzalnega življenja. To

obdobje devachanskega stanja zavesti traja različno dolgo, sorazmerno z doseženo stopnjo evolucije. Rečeno je, da se Devachan povprečnega človeka raztegne na preko tisoč pet sto let.

Medtem pa tisti del nečistega oblačila nižjega Manasa, ki je ostal prepleten s Kamo, podari telesu želja nekako zmedeno zavest in oslavljen spomin na dogodke iz ravnokar končanega življenja. Če so bila v obdobju inkarnacije čustva in strasti močne ter manasična prvina slabotna, bo telo želja polno energije in bo vztrajalo pri lastni dejavnosti še dolgo časa po smrti fizičnega telesa. Kazalo bo tudi znatno količino zavesti, v tolikšni meri kot so manasični žarek obvladovale krepke kamične prvine, s katerimi ostaja povezan. Če pa je bilo, po drugi strani, ravnokar zaključeno zemeljsko življenje po značaju bolj povezano z duševnostjo in čistostjo kot pa s strastjo, bo telo čustev zaradi pomanjkanja energije le bleda senca osebe, kateri je pripadalo, in bo izginilo, se razgradilo in ovenelo še preden bo minilo kakšno dolgo obdobje.

“Prikazen”, ki smo jo že omenili (str. ...), lahko sedaj bolje razumemo. Ta lahko kaže spoštljivo inteligenco, če je še vedno precej prisotna manasična prvina. Tak primer so telesa želja oseb z močno živalsko naravo in s silnim, vendar surovim razumom. Kajti inteligenca, ki deluje v zelo močni kamični osebnosti, je izredno močna in polna energije, čeprav ni prefinjena ali občutljiva. Prikazen take osebe, ki jo še naprej oživljajo magnetni tokovi oseb, ki še živijo v telesu, lahko kaže precejšnjo intelektualno spretnost nižjega tipa. Toda taka prikazen je brez zavesti, brez dobrih spodbud, in teži proti razkroju, tako da komunikacije z njo lahko delujejo le za zlo, najsi gre za prikazen, ki podaljšuje svojo vitalnost s tokovi, ki jih izsesa iz teles in kamičnih prvin živih oseb, ali pa da črpa vitalnost teh živih oseb in jih onesnažuje z astralnimi zvezami v celoti nezaželene vrste.

Ne bi smeli pozabiti, da lahko pridejo žive osebe v neprijeten stik s temi kamičnimi prikaznimi tudi če ne prisostvujejo spiritističnim seansam. Kot smo že omenili, jih pritegnejo kraji, kjer se v glavnem pogloblja živalski del človeka: točilnice, igralni saloni, bordeli - vsi ti kraji so polni nizkotnega

magnetizma, pravi vrtinci magnetnih tokov najslabšega tipa. Ti kraji magnetično pritegnejo prikazni; potegne jih v psihične vrtince vsega zemeljskega in čutnega. Ko jih oživijo tokovi, ki so tako podobni njim lastnim, postanejo telesa želja bolj dejavna in silna; prepojena z izlivi, strasti in želja, ki jih ne morejo več fizično zadovoljiti, okrepijo podobne tokove živih oseb. Ker se nenehno odvijata akcija in reakcija postajajo živalske narave živih oseb silnejše in manj pod nadzorom volje, ko nanjo delujejo te sile iz kamičnega sveta. Kama-Loka (loka - kraj, torej kraj Kame) je naziv, ki se pogosto uporablja za zaznamovanje ravni v astralnem svetu, ki ji pripadajo te prikazni. Iz tega žarka izhajajo magnetni tokovi zastrupljajočega značaja, tako kot iz kužnih hiš valujejo bacili, ki lahko poženejo korenine in rastejo le v sorodni zemlji nekega slabo oživljenega fizičnega telesa.

Zelo verjetno bodo mnogi, ko bodo brali te trditve, dejali, da je teozofija ponovna oživitev srednjeveških vraževerij in da bo spodbudila namišljene strahove. Toda teozofija zgolj razlaga srednjeveška vraževerja in kaže na naravna dejstva, na katerih so temeljila in iz katerih so črpala svojo življenjsko moč. Če obstajajo v naravi poleg fizične tudi druge ravni, se jih ne bomo rešili z nobenim umovanjem in prepričanje v njih obstoj se bo pojavljajo vedno znova. Le poznavanje jim lahko da jasno mesto v univerzalnem redu in se izogne vraževerju s skrbnim razumevanjem njih narave in zakonov v okviru katerih delujejo. Spomnimo se, da se lahko osebe, katerih zavest je normalno na fizični ravni, zaščitijo pred nezaželenimi vplivi tako, da ohranijo čist um in močno voljo. Pred boleznijo se najbolje ščitimo tako, da ohranjamo telo v krepkem zdravju. Ne moremo se zaščititi proti nevidnim bacilom, lahko pa poskrbimo za to, da naša telesa ne bi postala primerna zemlja za rast in razvoj bacilov. Tudi ni nikakršne potrebe, da bi se namenoma okužili. Isto velja za te maligne bacile z astralne ravni. Lahko se izognemo oblikovanju kama-manasične zemlje, v kateri lahko ti kalijo in se razvijajo; zato nam ni potrebno hoditi v zle kraje in

premišljeno poglobljati sprejemljivost in medijske težnje. Najboljša zaščita sta dejavna močna volja in čisto srce.

Za Kama-Manas pa ostaja še tretja možnost, ki ji moramo sedaj posvetiti našo pozornost. Usoda, o kateri smo govorili kot o “strašni po svojih posledicah, ki lahko doletijo kamični princip”.

3. Lahko se odtrga od svojega izvora in postane eno s Kamo, namesto eno z višjim Manasom.

To je na srečo redek dogodek. Tako redek kot je redka popolna zveza z višjim Manasom. Toda možnost obstaja in jo je potrebno omeniti. Kama lahko tako močno nadzira osebnost, da v boju med kamičnimi in manasičnimi prvini lahko v celoti prevladajo prve. Nižji Manas lahko postane tak suženj, da postaja njegova esenca postopno vse bolj in bolj obrabljena in redka zaradi nenehnega trenja in prenapenjanja, dokler nazadnje stalno popuščanje prišepetavanju želja ne prinese svojega neizogibnega sadu, tako da se tanka zveza, ki povezuje višji in nižji Manas, “srebrna nit, ki ga veže na Mojstra” prelomi na dvoje. Nato se med zemeljskim življenjem nižja četverica odcepi od trojice, na katero je bila vezana, tako da je višja narava v celoti odrezana od nižje. Človeško bitje je razdvojeno, žival se je osvobodila in neovirano napreduje in pušča za seboj odseve tiste manasične svetlobe, ki bi morala biti njen vodnik skozi puščavo življenja. To je bolj nevarna žival kot njeni prijatelji iz nerazvitega živalskega sveta, prav zato, ker so v njej ti delci človekove višje duševnosti. Takšna bitja, po obliki človek, po naravi pa žival, po pojavnosti človek, toda brez človeške resnicoljubnosti, ljubezni ali pravičnosti, lahko tu pa tam srečamo, ko strašijo ljudi in gnijejo pri živem telesu. To so ljudje pred katerimi vztrepetamo v najglobljem sočutju. Kakšna je njihova usoda, potem ko v takem primeru potihnejo pogrebni zvonovi? Na koncu imamo uničenje osebnosti, ki se je odtrgala od principov, ki ji edini lahko prinesejo nesmrtnost. Pred njo je dolgotrajno obdobje.

Takšno telo želja je entiteta strašne moči in ima to edinstveno posebnost, da se lahko pod določenimi redkimi pogoji reinkarnira v svetu ljudi. To ni zgolj "prikazen" na poti v razgradnjo. V svojih ovojih je ohranila in vanje vpletla preveč manasičnih prvin, da bi se te lahko naravno razpršile v prostor. Postala je neodvisna entiteta, mračna namesto žareča, z manasičnim plamenom, us-merjenim v slabo, namesto v očiščenje, sposobna še enkrat prevzeti oblačilo iz mesa in bivati kot človek med ljudmi. Takšen človek - če lahko sploh uporabimo to besedo za človeško lupino z živalsko notranjostjo - preide skozi obdobje zemeljskega življenja kot naraven sovražnik vseh, ki so normalno v človeštvu. Brez instinktov, razen živalskih, voden samo od strasti, nikoli niti od čustev, z zvitostjo, ki ji ni kos nobena žival, s premišljeno zlobnostjo, ki načrtuje zlo v preobleki, ki je neznana od-krito naravnim spodbudam živalskega sveta. Takšna reinkarnirana entiteta dosega ideal nizkotnosti. O njih strani človeške zgodovine govorijo kot o pošastih krivičnosti, ki nas prestrašijo vedno znova v začuden krik, "Je to sploh človeško bitje?" Potapljajoč se vse nižje z vsako naslednjo inkarnacijo, se zla sila postopno izčrpa in takšna osebnost odmre, ločena od izvora življenja. Končno se razgradi, da bi bila vdelana v druge oblike živih stvari, kot ločen obstoj pa je izgubljena. Je izgubljeni biser na niti življenja in nesmrtni Ego, ki se je inkarniral v tej osebnosti, je izgubil izkušnjo te inkarnacije in ni dosegel nobene žetve iz te življenjske setve. Njegov žarek ni prinesel nazaj ničesar, njegovo življenjsko delo v tem rojstvu je bilo v celoti in popolna napaka, ker ni ostalo ničesar, kar naj bi bilo vtakano v tkanino njegovega večnega Jaza.

Fine oblike četrtega in petega principa

Študent je že spoznal, da je “astralno telo” zelo ohlapen izraz, ki pokriva precej različnih oblik. In morda bi bilo dobro, ko bi na tej stopnji povzeli fine vzorce oblik, ki se včasih neskrbno poimenujejo astralne in ki pripadajo četrtemu in petemu principu.

Med življenjem je lahko resnično astralno telo zasnovano - oblikovano, kot pove že samo ime, iz astralne materije - vendar je, za razliko od eteričnega dvojnika, opremljeno z inteligenco in sposobno potovati na precejšnjo oddaljenost od fizičnega telesa, kateremu pripada. To je telo želja, in je, kot smo videli, nosilec zavesti. Mediji in občutljivi ljudje ga projicirajo nezavedno, izurjeni študentje pa zavestno. S hitrostjo misli lahko potuje na oddaljen kraj, kjer zbere vtise o tamkajšnjih predmetih in jih lahko prinese nazaj v fizično telo. Medij lahko te vtise prenese tudi drugim, ko je njegovo fizično telo v transu; vendar pa velja pravilo, da občutljivi človek, ko se povrne iz transa, v možganih ne ohrani vtisov, tako da za pridobljenimi izkušnjami ne ostane v spominu nobena sled. Včasih, a le redko, je telo želja sposobno z zasnovanimi vibracijami vzdražiti možgane in v njih zapustiti trajni vtis, tako da je občutljiv človek sposoben priklicati znanje, ki je bilo pridobljeno med transom. Študent se uči vtisniti v svoje možgane

znanje pridobljeno v telesu želja, vendar pa je njegova volja pri tem dejavna, medtem ko pri mediju ni.

To telo želja je nezaveden posrednik, ki ga uporabijo jasnovidci, ko njihova vizija ni zgolj videnje v astralni svetlobi. Takšna astralna oblika resnično potuje do oddaljenih krajev in se tam lahko pojavi osebam, ki so občutljive ali pa začasno v nekem nenormalnem živčnem stanju. Včasih se pojavi - o čemer jih zavest le nejasno obvesti - kot oblika nejasnih obrisov, ki ne zaznava svoje okolice. Takšno telo se pojavi v času smrti na oddaljenih krajih tistim ljudem, ki jih je z umirajočim povezala naklonjenost, sovraštvo ali krvna vez. Takšna telesa, ki so bolj napolnjena z energijo, kažejo več inteligence in čustev, kot v drugih primerih, ko so umirajoče matere obiskale svoje oddaljene otroke in v zadnjih trenutkih pripovedovale, kaj so videle in naredile. Telo želja se osvobodi tudi v številnih primerih bolezni - kot tudi eterični dvojnik - pa tudi v snu in transu. Za takšna astralna potovanja je pogoj nedejavnost fizičnega telesa. Telo želja se priložnostno pojavi tudi pri seansah in poraja nekatere bolj intelektualne pojave. Ne smemo ga zamenjevati s "prikaznijo", ki je bralcu že dovolj znana; ta je vedno kamični ali kama-manasični ostanek mrtve osebe, medtem ko je telo, ki ga obravnavamo sedaj, projekcija astralnega dvojnika žive osebe.

Višja oblika finega telesa, ki pripada Manasu je znana kot Mayavi Rupa ali "telo utvare". Mayavi Rupa je fino telo, oblikovano z zavestno usmerjeno voljo Adepta ali učenca. Lahko, ali pa tudi ne, odseva fizično telo; dana oblika je primerna namenu, za katerega je bila zasnovana. V tem telesu prebiva polna zavest, ker je le preoblikovano mentalno telo. Adept ali učenec lahko tako po volji potuje, brez bremena fizičnega telesa, ob polnem izvajanju vseh sposobnosti in popolni samozavesti. Po njuni volji je Mayavi Rupa lahko vidna ali nevidna - na fizični ravni - in fraza, ki jo pogosto uporabijo chele in drugi, ko vidijo Adepta "v njegovem astralu", pomeni, da jih je le-ta obiskal v svoji Mayavi Rupa. Če želi, ga lahko naredi za istovetnega fizičnemu telesu, toplega in trdega na dotik, vidnega in spo-

sobnega voditi razgovor tako kot fizično človeško bitje. Moč za oblikovanje resnične Mayavi Rupa je omejena na Adepte in chele. Ne more je ustvariti neizurjen študent, ne glede na to kako zelo naravno psihičen je. Mayavi Rupa je manasična in ne psihična kreacija. Chele se učijo oblikovati in uporabljati “telo utvar” le pod navodili svojega guruja.

Višji Manas

Nesmrtni Mislec se lahko, kar je bralcu že postalo jasno, na sedanji stopnji človeške evolucije le malo objavlja na fizični ravni. Pa vendar smo sposobni ujeti nekatere namige o močeh, ki prebivajo v njem, saj te moči obstajajo tudi v nižjem Manasu, pa čeprav “v otroški obliki, utesnjene in omejene”. Spoznali smo (str. 37), da je nižji Manas “organ svobodne volje v fizičnem človeku”. Svobodna volja prebiva v samem Manasu, v katerem zastopa Mahat, Univerzalni Um. Iz Manasa prihaja čutenje svobode, znanje, da lahko vladamo sebi - resnično vedenje, da višja narava v nas lahko gospodari nižji, najsi se nižja narava še tako upira in bori. Ko se enkrat naša zavest istoveti z Manasom namesto s Kamo in postane naša nižja narava žival, ki jo zajahamo, potem ta ni več “jaz”. Vsi njeni padci, boji, njene borbe za nadvlado, se nato dogajajo izven nas in ne v nas. Mi jo brzdamo in obdržimo na vajetih, kot konja, ki ga podredimo naši volji.

Glede vprašanja svobodne volje bom tvegala in omenila nekaj iz mojega članka, ki je bil objavljen v reviji *Path*:

“Ne-pogojena volja je lahko le absolutno svobodna: ne-pogojeno in absolutno sta eno: vse, kar je pogojeno, pa mora biti, zaradi pogojenosti, relativno in zato deloma vezano. Ko ta volja razvija vesolje, postane po-

gojena zaradi zakonov lastnega objavljanja. Manasične entitete so difrenciacije te volje, vsaka je pogojena z naravo svoje objavljene moči, toda, medtem ko je navzven pogojena, je svobodna v okviru svojega lastnega področja delovanja, s čimer je podoba univerzalne volje veselja v svojem lastnem svetu. Ko ta volja, delujoča na vsaki od zaporednih ravni, kristalizira samo sebe v zmeraj bolj in bolj gosto materijo, je objavljanje pogojeno s snovjo, v kateri deluje, medtem ko je, v odnosu na snov, sama po sebi svobodna. Tako se na vsaki stopnji v zavesti pojavi notranja svoboda. Pa vendar je, četudi raziskava pokaže, da svoboda deluje le znotraj meja ravni objavljanja, na kateri deluje, svobodna, da deluje na nižji, kjer pa njeno objavljanje ovira neodzivnost nižje ravni na njeno spodbudo. Tako je višji Manas, v katerem prebiva svobodna volja, v povezavi z nižjo četverico - ker je otrok Mahata, tretjega Logosa, Besede, to je, Volje v manifestaciji - omejen v svojem objavljanju v naši nižji naravi zaradi počasnosti odziva osebnosti na njegove spodbude. V nižjem Manasu samem - potopljenem v to osebnost - prebiva volja, ki nam je znana in ki je sposobna, navzlic temu, da nanjo vplivajo strasti, apetiti, želje, vtisi, ki prihajajo od zunaj, med temi uveljaviti samo sebe zaradi svoje izvorne narave, enosti z višjim Egom, katerega žarek je. Je svobodna v odnosu do vsega izpod nje, sposobna da deluje na Kamo in na fizično telo, ne glede na to, koliko lahko njen polni izraz prepreči in ovira surovost snovi, v kateri deluje. Če bi bila volja le rezultat fizičnega telesa, želja in strasti, od kod bi se potem lahko porodil občutek "jaza", ki lahko sodi, si želi, nadvlada? Ona deluje z višje ravni, je kralj v odnosu do nižjega kadar koli ta terja kraljevsko izvorno pravico. In borba za njeno samo-potrditev je najboljši dokaz za dejstvo, da je v svoji naravi svobodna. In ko prehajamo na nižje ravni, najdemo na vsaki stopnji to svobodo iz višje, ki vlada na nižji ravni, čeprav ovirana v objavljanju. Če proces obrnemo in začnemo na nižji stopnji, se pokaže ista resnica. Če so človekove okončine okovane, bodo surove materialne vezi preprečile objavljanje mišične in živčne sile, s katero so prežete: vendarle pa je ta sila prisotna, čeprav ovirana v svojem objavljanju. Njena moč se lahko kaže v njenih naporih, da bi razklenila verige, ki jo vežejo: v okovih

ni moči, ki bi preprečila svobodno izvajanje mišične energije, ne glede na to, da je pojav gibanja oviran. Toda, medtem ko tej energiji ne more vladati fizična narava pod njo, pa je nje porabo določa kamični princip: strasti in želje jo lahko poženejo, jo usmerjajo in nadzirajo. Mišična in živčna energija ne more vladati strastem in željam, te niso odvisne od nje, določa jo njih poseganje. Pa vendar Kami vseeno lahko vlada, jo nadzira in jo določa volja; ko se dotakne manasičnega principa je omejena, nesvobodna, in od tu občutek svobode v izbiri želje, ki naj bo potešena, katero dejanje izvedeno. Ker nižji Manas vlada Kami, nižja četverica prevzame ustrezen položaj podrejenosti višji trojici, in je določena z voljo, ki jo prepozna kot nadrejeno, kar se tiče nje same, pa kot svobodno voljo. Ob tem se bo v mnogih umih sprožilo vprašanje, "In kaj je z voljo višjega Manasa; ali je tudi ona določena s tem, kar je nad njo, medtem ko je svobodna glede na vse, kar je pod njo?" Toda prišli smo do točke, ko nas razum izda, kjer jezik ne more tako lahko izraziti tega, kar občuti Duh v višjih kraljestvih. Le medlo lahko čutimo, da mora biti tam, tako kot povsod drugod, "najbolj resnična svoboda v harmoniji z zakonom in da se mora prostovoljno sprejemanje funkcije delovanja, kot kanala za Univerzalno Voljo, združiti v eno popolno svobodo in popolno pokorščino".

To je resnično nejasen in težak problem, vendar ga bo študent lahko precej osvetlil, če bo sledil zastavljenim smerem razmišljanja.

Druga, v višjem Manasu prebivajoča moč, ki se objavlja na nižjih ravneh pri tistih, pri katerih je višji Manas zavestni gospodar, je ustvarjanje oblik z voljo. *Tajni Nauk* pravi:

"Kriya-shakti. Skrivnostna moč mišljenja, ki ga usposablja, da proizvaja zunanje, zaznavne, pojavne rezultate s svojo lastno vrojeno energijo. Starodavni narodi so menili, da se bo zunanje objavila vsaka ideja, če človek nanjo globoko osredotoči svojo pozornost. Podobnemu in silovitemu hotenju sledijo želeni rezultati" (Vol. 1, str. 312).

V tem je skrivnost vse resnične “magije”. In ker je ta predmet pomemben, in ker se zahodna znanost začanja dotikati njegovega roba, bo njegovi obravnavi namenjeno ločeno poglavje, da ne bi razbili povezan oris podanih principov.

Nadalje smo se od H. P. Blavatsky naučili, da je Manas ali višji Ego kot “del esence Univerzalnega Uma, brezpogojno vseveden na svoji lastni ravni,” takrat, ko je polno razvil samo-zavest preko svojih evlucijskih izkušenj in postane “nosilec vsega znanja iz preteklosti, sedanosti in prihodnosti”. Ko je ta nesmrtna entiteta sposobna skozi svoj žarek, nižji Manas, napraviti vtis na človekove možgane, tak človek kaže nenormalne lastnosti, je genij ali videc. Pogoji za jasnovidnost pa so predstavljeni tako:

“Le-te (vizije resničnega vidca) lahko dosežemo z enim od dveh sredstev:

(a) pod pogojem, da z voljo paraliziramo spomin in instinktivno, neodvisno delovanje vseh materialnih organov in celo celic v fizičnem telesu, dejanje, ki je, ko se je enkrat svetloba višjega Ega izčrpala in si za vedno podredila čutno naravo osebnostnega, nižjega Ega, sicer lahko izvesti, vendar pa zahteva adepta;

(b) da je to inkarnacija nekoga, ki je z izjemno čistostjo in pravilnim prizadevanjem v preteklem življenju skoraj dosegel yogijsko stanje svetosti in svetništva.

Obstaja pa še tretja možnost, da v mističnih vizijah dosežemo raven višjega Manasa; a ta je le občasna in ni odvisna od volje vidca, ampak od izjemne slabosti in izčrpanosti materialnega telesa zaradi bolezni in trpljenja. Tak je primer jasnovidk iz Prevorsta; primer Jacoba Boehmeja pa tisti druge vrste” (*Lucifer*, November 1890, str. 133).

Bralec bo sedaj lahko dojel razliko med delovanji višjega Ega in njegovega žarka. Genialnost, ki vidi, namesto da bi o tem razpravljala, je delovanje višjega Ega. Ena izmed njegovih zmožnosti je resnična intuicija. Razum, lastnost tehtanja in uravnovešanja, ki ureja dejstva, zbrana z opazovanjem, le-te uravnoveša ene proti drugim, o njih razpravlja, iz njih potegne za-

ključke - to je izvajanje nižjega Manasa preko možganskega aparata. Njegov instrument je razumevanje. Z indukcijo se dviga od znanega proti neznanemu, gradi hipoteze; z dedukcijo pa se vrača k znanemu in preverja svoje hipoteze s svežimi preizkusi.

Intuicija je, kot vidimo po njenem izvoru, preprosto vpogled - proces, ki je tako neposreden in hiter kot vizija telesa. Je izvajanje očesa inteligence, nezmotljivo prepoznanje Resnice, kakršna se predstavlja na mentalni ravni. Ta vidi z gotovostjo, nje vizija ni zamegljena, nje poročilo nedvoumno. Gotovosti njenega spoznanja ni potrebno dodati nobenega dokaza, kajti je onstran in nad razumom. Naši instinkti, ki so slepi in zmedeni zaradi strasti in želja, se pogostokrat pomešajo z intuicijami, tako da čisto kamično spodbudo sprejmejo kot vzvišen glas višjega Manasa. Zato je nujno skrbno in poglobljeno samo-urjenje, da lahko z gotovostjo prepoznamo njegov glas. Eno stvar pa lahko čutimo zelo gotovo: dokler smo v vrtincu osebnosti, dokler okoli nas divjajo viharji želja in apetitov, dokler nas valovi čustev premetavajo sem ter tja, naših ušes ne more doseči glas višjega Manasa. V ognju ali vrtincu, v grmenju ali viharju, ne prihaja poslanstvo višjega Ega: začutimo ga lahko šele, ko pade negibnost tišine, ko je celotno ozračje brez gibanja in v globokem miru; šele, ko človek ogrne svoj obraz v plašč, ki zapre njegova ušesa celo za tišino zemlje, šele takrat odzvanja glas, ki je bolj negiben od tišine, glas njegovega resničnega Jaza.

O tem je v *Odstrti Izidi* H. P. Blavatsky napisala naslednje:

“Povezanost s fizično polovico človekove narave je razlog, ki ga usposablja, da ohrani svojo nadvlado nad nižjimi živalmi in da podredi naravo svoji rabi. Povezanost z njegovim duhovnim delom je njegova zavest, ki služi kot nezmotljiv vodnik skozi gozd čutov; kajti zavest je tista takojšnja zaznava med pravilnim in napačnim, ki jo lahko izvajamo le z duhom, ki je, ker je del božanske modrosti in čistosti, absolutno čist in moder. Njegovi navdihni so neodvisni od razuma in jasno se lahko objavi le takrat, ko ga ne ovirajo nizke privlačnosti naše dvojne narave. Razum je sposobnost naših fizičnih možganov, ki je pravilno opredeljena kot sposob-

nost dedukcije sklepov iz predpostavk in je v celoti odvisna od pričevanja drugih čutov, tako da ne more biti lastnost, ki neposredno pripada našemu božanskemu duhu. Slednji ve - zato bi bilo vsako razmišljanje, ki vključuje razpravo in argumente, nesmiselno. Zato mora entiteta, ki želi biti obravnavana kot neposreden izliv večnega Duha Modrosti, posedovati ista svojstva kot esenca celote, katere del je. Zato je do določene mere logično, kot so menili starodavni teurgi, da racionalni del človekove duše (duha) ni nikoli v celoti vstopil v človekovo telo, ampak ga je samo bolj ali manj zasenčil z iracionalno ali astralno dušo, ki služi kot vmesni posrednik ali medij med duhom in telesom. Človek, ki si je dovolj podredil materijo, da prejema neposredno svetlobo iz svojega svetlečega Augoeidesa, čuti resnico intuitivno. V svojem presojanju se ne more zmotiti, ne glede na vse sofizme, ki jih predlaga hladni razum, kajti on je razsvetljen. Zato so pre-roštvo, vedeževanje in tako imenovan božanski navdih preprosto le učinki te razsvetlitve od zgoraj, iz našega lastnega, nesmrtnega duha” (Op. cit., Vol I., str. 305-306).

V skladu z verovanjem Novoplatonikov in v skladu s teozofskim učenjem, ta Augoeides “bolj ali manj preliva svoje žarčenje na notranjega človeka, astralno dušo” (*Ibid.*, Vol. I., str. 315), to je, po sedaj sprejetem izrazoslovju, na kama-manasično osebnost ali nižji Ego. (Ko študent bere *Odstrto Izido*, se mora zavedati dejstva, da v času, ko je bila knjiga napisana, izrazoslovje ni bilo tako določno kot sedaj. *Odstrta Izida* je bil prvi sodoben poizkus prevesti v zahodni jezik zapletene vzhodne ideje in šele nadaljnja izkušnja je pokazala, da lahko mnoge izraze, ki pokrivajo po dva ali tri pojme, omejimo na enega in s tem dosežemo večjo natančnost. Tako moramo tudi “astralno dušo” razumeti v zgoraj podanem smislu.) Šele potem, ko se ta nižji Ego očisti vseh dihov strasti, ko se nižji Manas osvobodí Kame, lahko nanj vpliva “sijoči”. H. P. Blavatsky nam govori o tem, kako se Iniciati srečajo s tem višjim Egom iz oči v oči. Potem, ko govori o trojnosti v človeku, Atma- Buddhi-Manas, nadaljuje:

“Ko postane ta trojnost, pred zmagoslavjem končnega združenja za vrati telesne smrti, za nekaj sekund združenost, je kandidatu dovoljeno, da v trenutku iniciacije zagleda svoj bodoči jaz. Tako v perzijskem *Desatirju* beremo o “blestečem”, pri grških filozofih- iniciatih o Augoeidesu - o samo-sijoči “blaženi viziji, ki sedi v čisti svetlobi”; v Porphyryju, da se je Plotinus v svojem življenju šestkrat združil s svojim “bogom”, in tako dalje” (*Odstrta Izida*, Vol 2., str. 114-115).

Ta trojnost, ki postane združenost, je “Krist” vseh mistikov. Ko so pri končni iniciaciji položili kandidata na tla ali na kamniti oltar, so s tem označili križanje mesa ali nižje narave. Ko se iz te “smrti” “ponovno rodi” kot zmagoslavni osvajalec nad grehom in smrtjo, v vzvišenem trenutku vidi pred sabo slavno prisotnost in postane “eno s Kristom”, on sam postane Krist. Odtlej naprej lahko živi v telesu, vendar je to postalo njegov ubogljivi instrument. Združil se je s svojim resničnim Jazom; Manas je postal eno z Atma-Buddhi. Skozi osebnost, v kateri biva, uporablja svoje polne moči kot nesmrtna duhovna inteligenca. Dokler se je boril s pastmi nižje narave, je bil Krist, duhovni Ego, v njej dnevno križan. Toda v popolnem Adeptu Krist zmagoslavno vstane, gospod samega sebe in narave. Končalo se je dolgo romanje Manasa, prehojen je cikluj nujnosti, kolo rojstev se ne vrtil več, Sin človeka je postal preko trpljenja popoln. Tako dolgo, dokler se ne doseže te točke, je “Krist” predmet stremljenja. Žarek se stalno bori, da bi se vrnil k svojemu izviru. Nižji Manas stalno teži, da bi spet postal eno z višjim. Dokler obstaja ta dvojnost, plemenite in čiste narave čutijo nenehno hrepenenje po združitvi, kar je eno izmed najbolj izrazitih dejstev notranjega življenja. Ta je tisti, ki se odene v molitev, v navdih, v “iskanje Boga”, kot hrepenenje po združitvi z božanstvom.

“Moja, duša hrepeni po Bogu, po živem Bogu,” kliče goreči Kristjan. In če mu povemo, da je to silno hrepenenje le domišljija, da je jalovo, ga to odvrne od nas kot od nekoga, ki ne razume. Vendar njegova neobčutljivost ne spremeni dejstva. V tem klicu okultist prepozna neuničljivo spodbudo nižjega Jaza, ki želi navzgor do višjega, od katerega je ločen, a katerega

privlačnost živo čuti. Najsi oseba moli k Buddhi, Vishnuju, Kristu, Devici, Očetu, to sploh ni pomembno; to je le vprašanje področja, ne pa bistveno dejstvo. Pri vseh je pravi cilj Manas, združen z Atma-Buddhi, ki je prekrit z imenom, ki se lahko menja s časom in raso. Enkrat je ideal človeštva “osebni Bog”, “Bog-Človek”, ki ga najdemo v vseh religijah, “inkarnirani Bog”, “Beseda je meso postala”, “Krist, ki mora biti rojen v” vsakem, s katerim mora verujoči postati eno. To nas vodi na zadnje ravni, katere obravnavamo, na ravni Duha, pri čemer uporabljamo to tako zlorabljeno besedo le kot nasproten pol materiji. Dojeli bomo lahko le splošne ideje, vendar moramo kljub temu vsaj poskusiti, da bi jih dojeli, če želimo, četudi revno, dopolniti naše pojmovanje človeka.

Šesti Princip - Atma-Buddhi, "Duh"

Ob razmišljanju o zadnjem področju si bomo najprej ogledali Atma-Buddhi v njuni povezavi z Manasom in nato nadaljevali z nekoliko bolj splošnim pogledom nanj kot na "Monado". Najbolj jasen in najboljši opis človeške trojnosti, Atma-Buddhi-Manas najdemo v *Ključu k Teozofiji*, v katerem H. P. Blavatsky podaja naslednje opredelitve:

"Višji Jaz je Atma, neločljivi žarek Univerzalnega in EDINEGA JAZA. To je Bog, ki je bolj nad nami kot v nas. Srečen človek, ki mu z njim uspe napolniti svoj notranji Ego!"

"Duhovni ali božanski Ego je duhovna duša ali Buddhi, tesno povezana z Manasom, principom uma, brez katerega sploh ni EGA, ampak le nosilec Atme."

"Notranji ali Višji Ego je Manas, peti princip, neodvisen od Buddhija. Princip uma je Duhovni Ego le tedaj, ko se zlije v eno z Buddhijem. ... Je trajna individualnost ali reinkarnirajoči se Ego" (*Ključ k Teozofiji*, str. 175-176).

Na Atmo moramo gledati kot na najbolj abstrakten del človekove narave, kot na "dih", ki potrebuje za svoje objavljane telo. Je edina realnost, ki se

objavlja na vseh ravneh, esenca, za katero so naši principi le aspekti. Večni Obsto, iz katerega izhajajo vse stvari, ki utelešajo enega od njegovih aspektov v univerzumu, in o katerem govorimo kot o Enem Življenju - ta Večni Obsto žarči kot Atma, resnični Jaz, ki je enak v univerzumu in v človeku, ki je njuno najbolj notranje jedro, njuno resnično srce, tisti, v katerem so vrojene vse stvari. Sam po sebi se ni sposoben neposredno objaviti na nižjih ravneh, vendar se To, brez katerega ne bi mogla obstajati nobena nižja raven, obleče v Buddhi kot v Svoj nosilec ali medij za nadaljnje objavlanje.

“Buddhi je sposobnost spoznavanja, kanal, skozi katerega božansko znanje doseže Ego, razločevanje dobrega in zla, tudi božanska zavest in duhovna Duša, ki je nosilec Atme” (*Tajni Nauk*, Vol 1., str. 2).

Princip Atma-Buddhi je pogosto omenjen kot princip duhovnega razločevanja. Toda Atma-Buddhi, univerzalni princip, potrebuje individualizacijo, preden lahko začne zbirati izkušnje in pridobivati samo-zavestnost. Tako se princip uma združi z Atma-Buddhi in dobimo popolno človeško trojnost. Manas postane duhovni Ego takrat, ko se potopi v Buddhi; Buddhi postane duhovni Ego takrat, ko se združi z Manasom; v združitvi teh dveh leži evolucija Duha, samo-zavestna na vseh ravneh. Zato Manas stremi navzgor k Atma-Buddhi, enako kot stremi nižji Manas navzgor k višjemu Manasu. Atma-Buddhi ali Atma se pogosto omenja kot “Oče v Nebesih”, kar je tudi opis za višji Manas v odnosu do nižjega. (Glej str. ..) Nižji Manas zbira izkušnje, da bi jih prinesel nazaj k svojemu izvoru. Višji Manas zbira prejeta zalogo skozi cikel inkarnacije. Buddhi se spoji z višjim Manasom. In ta dva, prepojena z Atmično svetlobo, sta eno z Resničnim Ja-zom; in trojnost postane združenost, Duh je samozavesten na vseh ravneh in dosežen je cilj objavljenega vesolja.

Vendar pa nobena moja beseda ne more razložiti ali opisati tega, kar je onstran razlage in onstran opisa. Besede se ob taki temi le spotikajo, jo pomanjšajo in izkrivijo. Le z dolgo in potrpežljivo meditacijo lahko študent negotovo upa, da bo občutil nekaj, kar je večje od njega samega, nekaj, kar

trepeta v najbolj notranjemu jedru njegovega bitja. Če usmerimo čvrst in dolg pogled v blede večerno nebo, se čez čas tam medlo in v oddaljenosti pojavi mehko utripanje zvezde. Tako se potrpežljivemu, dolgemu pogledu notranje vizije odkrije nežen žarek duhovne zvezde, pa čeprav samo kot droben namig o oddaljenem svetu. Samo v potrpežljivemu in v tistemu, ki vztraja v čistosti, se bo pojavila ta svetloba, in blagoslovljen on-stran vseh zemeljskih blagoslovov, je tisti, ki vidi tudi najbolj blede bleščanje tega transcendentnega žarčenja.

Če sprejmemo te predstave o “Duhu”, bomo takoj razumeli grozo, s katero se teozofi umaknejo pred banalnostjo pojavljanja “duhov” na seansah. Igranje na glasbene skrinje, govorjenje skozi trobente, trepljanje ljudi po glavi, prenašanje harmonike po sobi - te stvari so lahko primerne za astralne prikazni in elementale; a kdo jih res lahko pripiše “duhovom”, če ima kakršno koli pojmovanje o Duhu, ki je vreden tega imena? Takšno poenostavljanje in ponižanje najbolj vrhunskih pojmovanj človeka je vredno najbolj globokega obžalovanja in upamo lahko, da bodo ti pojavi čim prej dobili svoje pravo mesto, kot dokaz za to, da je materialističen pogled na vesolje neprimeren, namesto tega, da so na mestu, kjer ne morejo služiti kot dokazi za Duha.

Noben fizični in noben intelektualni pojav ni dokaz za obstoj Duha. Duh se lahko predstavi le duhu. Vi ne morete dokazati Evklidovega zakona psu; vi ne morete dokazati obstoja Atma-Buddhi Kami ali nižjemu Manasu. Z vzpenjanjem se bo naš pogled širil in ko bomo stali na vrhu Svete Gore, bodo ravni Duha ležale pred našo odprto vizijo.

Monada v evoluciji

Morda lahko študent doseže bolj določno umevanje Atma-Buddhi, če obravnava njegovo delovanje v evoluciji kot delovanje Monade. Atma-Buddhi je istoveten z univerzalno Nad-dušo, “sam po sebi (je) aspekt Ne-spoznavnega Korena”, Edinega Obstoja. Ko se začenja manifestacija, je Monada “vržena navzdol v materijo”, da sili naprej in poganja evolucijo (glej *Tajni Nauk*, Vol 2., str. 115); je tako-rečeno glavni vzgib celotne evolucije, gonilna sila v korenu vseh stvari. Vsi principi, ki smo jih preučevali, so le “različno diferencirani aspekti” Atme, Edine Realnosti, ki se objavlja v našem vesolju in ki je v vsakem atomu; “koren vsakega atoma posamezno in koren vsake oblike kolektivno”, in vsi principi so temeljno Atma na različnih ravneh. Stopnje njene evolucije so zelo jasno opisane v *Five years of Theosophy*, str. 273 in naprej). Tam je lepo prikazano, kako prehaja skozi stopnje, imenovane elementalne, skozi “porajajoče se centre sile” in doseže mineralno stopnjo. Od te preide navzgor skozi rastline, živali do človeka in pri tem oživlja vsako obliko.

Tako nam *Tajni Nauk* pravi:

“Zelo znani kabalistični aforizem pravi: Kamen postane rastlina; rastlina zver; zver človek; človek duh; in duh bog.” “Iskra” oživi vsa kraljestva, preden vstopi v in oživi božanskega človeka, med katerim in med njegovim prednikom, živalskim človekom, je zajeta vsa razlika v svetu ... Monada ... je najprej izstreljena navzdol, z zakonom evolucije, v nižje oblike materije - mineralne. Po sedmernem kroženju vklenjenosti v kamen, ali v tistem, kar bo postalo mineral in kamen v Četrtem Obhodu, preide iz nje kot, recimo, lišaj. Nato prehaja skozi vse oblike rastlinske materije v takomenovano živalsko materijo, kjer doseže točko, na kateri je postala takorečeno klica živali, ki bo postala fizični človek” (*Op. cit.*, Vol 1., str. 266-267).

To, kar tako oživlja vsak del in vsako kraljestvo narave ter to napolnjuje z življenjem in zavestjo, je Monada, Atma-Buddhi, eno utripajoče v vsem. “Okultizem ne sprejema v Kozmosu nič anorganskega. Izraz, ki ga uporablja znanost, “anorganska substanca”, pomeni preprosto to, da je latentno življenje, ki dremlje v molekulah tako imenovane “inertne materije”, nedojemljivo. Vse je življenje in celo vsak atom mineralnega prahu je življenje, čeprav onstran našega razumevanja in zaznavanja, kajti je izven obsega zakonov, ki so znani tistim, ki odklanjajo Okultizem” (*Tajni Nauk*, Vol 1., str. 268-269).

In nadalje:

“Vse v univerzumu, vsa njegova kraljestva, je zavestno, to je, prepojeno z zavestjo svoje lastne vrste in na svoji lastni ravni zaznavanja. Mi, ljudje, si moramo to zapomniti preprosto zato, ker ne zaznavamo nobeno od znamenj zavesti, ki bi jih lahko prepoznali, recimo v kamninah. Nimamo pa pravice reči, da tam ne obstaja nobena zavest. Ni take stvari kot je, najsi “mrtva” ali “slepa” materija, kakor tudi ni “slepega” ali “ne-zavednega” zakona (*Tajni Nauk*, Vol 1., str. 295).

Kako veliko velikih pesnikov z vzvišeno intuicijo genija je občutilo to veliko resnico! Za njih vsa narava utripa v življenju. Povsod vidijo življenje

in ljubezen, tako v soncih in planetih kakor v zrnju prahu, v porjavelem listju in odpirajočem se cvetju, v plešočih komarjih in plazenju kač. Vsaka oblika objavlja toliko Edinega Življenja kot ga je sposobna izraziti. Kaj pa je človek, ki prezira bolj omejene oblike objavljajanja, če primerja samega sebe, kot izraz življenja, ne z oblikami pod njim, ampak z možnostmi izražanja, ki plavajo visoko nad njim, v neskončnih višavah bivanja, katere lahko presoja še veliko manj kot lahko kamnina presoja njega?

Študent bo takoj videl, da moramo gledati na te sile v jedru evolucije kot izvorno eno. V našem univerzumu je le en Atma-Buddhi, univerzalna Duša, povsod prisotna, imanentna v vsem, Ena Vrhovna Energija, pri čemer so vse raznovrstne energije ali sile le njene različne oblike. Tako kot je sončni žarek svetloba ali toplota ali elektrika, v skladu z njegovim pogojujočim okoljem, tako je Atma vse-energija, ki se diferencira na različnih ravneh.

“Kot abstrakcijo, jo bomo imenovali Edino Življenje; kot o objektivni in očitni realnosti o njej govorimo na sedmerni lestvi manifestacije, ki se začne na zgornji prečki kot nespoznavna vzročnost in konča kot Vsevedni Um in Življenje, ki je prisotno v vsakem atomu materije” (*Tajni Nauk*, Vol 1., str. 163).

Njen evolucijski tok je zelo jasno orisan v navedbah, podanih v *Tajnem Nauku*; in ker študentje pogosto napenjajo možgane, da bi doumeli to združenost Monade, prilagam naslednjo trditev. Predmet je težak, vendar po mo-jem mnenju ne bi mogel biti bolj jasno predstavljen kot v teh stavkih:

“Monadična ali kozmična esenca (če je tak izraz dovoljen) v mineralu, rastlini in živali, se, čeprav je ista v nizu ciklov, od najnižjega elementala navzgor do Deva kraljestva, ob napredovanju kljub temu diferencira. Bilo bi zelo zavajajoče, če bi si Monado predstavljali kot ločeno entiteto, ki potuje počasi na ločeni poti skozi nižja kraljestva in po neizračunljivi vrsti preoblikovanj vzcveti v človeško bitje; na kratko, Humboldtova Monada izvira iz Monade atoma amfibole. Namesto, da rečemo “Mineralna Mona-

da”, bi bil bolj točno, glede na izrazoslovje v fizikalni znanosti, ki diferencira vsak atom, če bi jo poimenovali z “Monada, ki se manifestira v tisti obliki Prakriti, ki jo imenujemo mineralno kraljestvo”. Atom, kakor ga predstavlja običajna znanstvena hipoteza, ni del neke stvari, oživljene z neko psihično stvarjo, ki ji je usojeno, da bo po eonih vzcvetela kot človek. Ampak je konkretna manifestacija univerzalne energije, ki še ni postala individualizirana; zaporedna manifestacija ene univerzalne Monas.

Ocean materije se ne razdeli v svoje potencialne in sestavne delce vse do tlej, dokler zamah življenjske spodbude ne doseže stopnje rojstva človeka. Težnja po delitvi v individualne Monade je postopna in pri višjih živalih se skoraj približa tej točki. Peripatetiki so uporabljali besedo Monas za celoten Kozmos, v panteističnem smislu; okultisti pa, četudi sprejemajo to misel iz čisto praktičnih razlogov, razlikujejo napredne stopnje evolucije od konkretnega do abstraktnega v mejah, za katere so “mineralno, rastlinsko, živalsko, Monada” in tako naprej, le primeri. Meja pomeni le to, da val plime duhovne evolucije prehaja skozi ta lok svojega kroga. “Monadična Esenca” se začenja nepopolno diferencirati v individualne zavesti v rastlinskem kraljestvu. Ker so Monade nesestavljene stvari, kakor jih je točno opredelil Leibnitz, je duhovna esenca tista - ki jih oživlja na njihovih stopnjah diferenciacije - ki primerno predstavlja Monado - in ne atomsko kopičenje, ki je le nosilec in substanca, skozi katero vibrirajo nižje in višje stopnje inteligence” (*Tajni Nauk*, Vol 1., str. 201).

Če bo študent dobro prebral in pretehtal ta odlomek, se bo za ceno majhnega trenutnega napora rešil precejšnje zmedenosti v bodoče. Najprej mora jasno spoznati, da je Monada - “duhovna esenca”, kateri edini v tej zvezi, če smo natančni, bi moral pripadati izraz Monada - ena v vsem vesolju, in da Atma-Buddhi ni njegov, ne moj, niti lastnina nikogar posebej, ampak duhovna esenca, ki vse napolnjuje z energijo. Električna je ena po vsem svetu; čeprav je lahko dejavna v tvojem ali mojem stroju, pa je niti ti niti jaz ne moreva imenovati moja električna. Toda - in tu se pojavi zmeda - ko Atma-Buddhi napolnjuje z energijo človeka, v katerem je Manas

dejaven kot individualizirajoča sila, se o njem pogosto govori kot da je “atomsko kopičenje”, ločena Monada, in nato imamo “Monade”, kakor v gornjem odlomku. Ta ohlapen način rabe besede ne bo vodil do napake, če si bo študent zapomnil, da se individualizirajoči proces ne odvija na duhovni ravni, ampak da se zdi, da si Atma-Buddhi, kakor ga vidimo skozi Manas, deli individualnost s slednjim. Če v svoji roki zberete koščke različno obarvanega stekla, boste skozi njih lahko videli rdeče, modro, rumeno sonce. Kljub temu pa na vas sije le eno sonce, ki ga spreminja medij skozi katerega gledate nanj. Tako pogosto srečamo frazo “človeške Monade”; morali pa bi reči “Monade, ki se objavljajo v človeškem kraljestvu”; vendar pa bi ta nekako pedantna skrbnost veliko ljudi le zmedla, in ko bo dojet princip združenosti na duhovni ravni, ohlapna fraza ne bo nič bolj zavajajoča kot je zavajajoče naše govorjenje o vzhajanju sonca. Duhovna Monada je ena, univerzalna, brezmejna, nedeljiva, katere žarki oblikujejo to, kar mi v naši nevednosti imenujemo “individualne Monade” ljudi (*Tajni Nauk*, Vol 1., str. 200).

Zelo lepo in poetično je ta združenost v različnosti opisana v enem od okultnih katekizmov, v katerem guru sprašuje chelo:

“Dvigni svojo glavo, o Lanoo; koliko jih vidiš, eno ali brezšteviline luči nad sabo, goreče v temi polnočnega neba?”

“Občutim en Plamen, o Gurudeva; jaz vidim brezšteviline neločljive iskre, ki gorijo v njem.”

“Dobro si povedal. In sedaj poglej okoli sebe in v sebe. Tista luč, ki gori znotraj tebe, ali jo na kakršen koli način občutiš različno kot svetlobo, ki sveti v tvojem človeškem bratu?”

“Na noben način ni različna, pa čeprav ujetnika ohranja v vezeh Karma in čeprav njegova zunanja oblačila zavedejo nevednega, da reče “tvoja duša” in “moja duša” (*Tajni Nauk*, Vol 1., str. 145).

Sedaj ne bi smelo biti več težav pri dojemanju stopenj človeške evolucije; Monada, ki si je, kakor smo videli, utrla svojo pot, je dosegla točko, na

kateri se lahko na zemlji izgradi človeška oblika. Razvijeta se eterično telo in fizični dvojnik, iz velikega oceana življenja se specializira Prana in razvije se Kama; vse te principe, nižjo četverico, je kotila Monada, jo napolnila z energijo, jo pognala in silila naprej proti nenehnemu povečevanju popolnosti oblike in sposobnosti za objavlanje višjih energij v Naravi. To je bila žival ali fizični človek, ki se je razvijal skozi dve Rasi in pol. Toda Monada in nižja četverica nista mogli vzpostaviti dovolj tesen medsebojni odnos; manjkala je še povezava.

“Dvojni Zmaj (Monada) nima vpliva na obliko. Je kot vetrič, kjer ni drevesa ali veje, da bi ga sprejel in mu dal zatočišče. Ne more vplivati na obliko, kjer ni posrednika prenosa, in oblika ga ne pozna” (*Tajni Nauk*, Vol 2., str. 60).

Tako so na osrednji točki razvoja, to je, na sredini Tretje Rase, vstopili v in nastanili za njih pripravljena bivališča nižji Manasa-putras in oblikovali most med živalskim človekom in Duhom, med razvito četverico in kotečim Atma-Buddhi, da bi sprožili začetek dolgega cikla reinkarnacije, katerega cilj je popolni človek. “Monadični priliv” ali evolucija Monade iz živalskega v človeško kraljestvo se je nadaljevala skozi Tretjo Raso do sredine Četrte in človeška populacija je nenehno sprejemala sveže rekrute. Rojevanje duš se je nadaljevalo skozi drugo polovico Tretje Rase in prvo polovico Četrte. Po tej “osrednji točki obrata” cikla evolucije “Monade ne morejo več vstopiti v človeško kraljestvo. Za ta cikel so vrata zaprta” (*Tajni Nauk*, Vol 1., str. 205).

Od tedaj naprej postane metoda evolucije reinkarnacija. Ta individualna inkarnacija nesmrtnega Misleca, v povezavi z Atma-Buddhi, nadomesti kolektivno bivanje Atma-Buddhi v nižjih oblikah materije.

V skladu s teozofskim učenjem, je človeštvo sedaj doseglo Peto Raso, mi pa se nahajamo v njegovi peti pod-rasi. Človeštvo na tem planetu ima na sedanji stopnji pred seboj še izpopolnitev Pete Rase in nastanek, zrelost in propad Šeste in Sedme Rase. Toda med vsemi temi dobami, ki so potrebne

za to evolucijo, se ne poveča skupno število reinkarnirajočih se Egojev. V določenem času se jih na tem planetu reinkarnira le majhen delež. Prebivalstvo upada in narašča v okviru zelo širokih meja. Opazimo lahko, da sledi nekemu krajevnemu zmanjšanju populacije, ki ga povzroči neka izjemna smrtnost, nov zagon rojstev. Vsa ta valovanja je možno pojasniti, če imamo pred sabo razliko med celotnim številom reinkarnirajočih se Egojev in številom dejansko inkarniranih v določenem obdobju.

Smeri dokazovanja za neizurjenega raziskovalca

Naravno in pravilno je, da vsaka razmišljujoča oseba, ki se sooči s trditvami, kakršne so bile predstavljene na predhodnih straneh, povpraša po dokazih, ki utemeljujejo predstavljene predloge. Razumna oseba ne bo spraševala po popolnem in celovitem dokazu, dostopnem vsem zainteresiranim, brez študija in brez truda. Taka oseba bo vedela, da naprednih znanstvenih teorij ne moreš predstaviti nevednežu, ki ne pozna njenih osnovnih načel, ampak bo pripravljena priznati, da jih je mogoče dokazati le tistim, ki so že nekoliko napredovali v svojem študiju. Nek esej o višji matematiki, o odnosih med silami, o atomski teoriji, o molekularni sestavi kemičnih spojin, vsebuje številne trditve, za katere so dokazi dostopni le tistim, ki so posvetili čas in razmišljanje študiju o prvinah obravnavane znanosti. Tako bo neka oseba brez predsodkov, ki se bo soočila s teozofskim pogledom na človekov ustroj, takoj priznala, da ne more pričakovati popolne predstavitve, dokler ne bo obvladala prvin teozofske znanosti.

Kljub temu pa so v vsaki znanosti dosegljivi tisti splošni dokazi, ki so dovolj, da opravičijo njen obstoj in opogumijo študij njenih težje umljivih

resnic. Tudi v teozofiji je možno nakazati smeri dokazov, ki jim lahko sledi neizurjeni raziskovalec in ki mu povrnejo čas in trud za študij, ki daje objubo o sicer nedosegljivem širšem in globljem poznavanju samega sebe in zunanje narave.

Dobro je, da na začetku povemo, da povprečni raziskovalec nima na voljo dokaza o obstoju treh višjih ravni, o katerih smo govorili. Kraljestva Duha in višjega, uma so zaprta za vse, razen za tiste, ki so razvili sposobnosti, ki so nujne za njih raziskovanje. Tisti, ki so razvili te sposobnosti ne potrebujejo dokaza za obstoj teh kraljestev. Tistim pa, ki jih niso, pa ne more biti o njih obstoju podan noben dokaz. Da obstaja nekaj nad astralno in nižjimi ravnmi mentalne ravni, lahko dejansko dokažejo le prebliski genialnosti, vzvišene intuicije, ki od časa do časa razsvetlijo temo našega nižjega sveta. Tako o tem, kaj ta stvar je, lahko govorijo le tisti, katerih notranje oči so se že odprle in ki vidijo tisto, za kar je večina rase še vedno slepa. Nižje ravni pa je možno dokazovati in ti dokazi se zbirajo dan za dnem. Mojstri Modrosti uporabljajo raziskovalce in mislece zahodnega sveta za "odkritja", katerih namen je utemeljitev oporišča za teozofsko stališče. Smeri, ki jim sledijo so točno tiste, ki so potrebne, da odkrijemo naravne zakone, ki bodo opravičili trditve teozofov glede prvobitnih "moči" in "pojavov", katerim je bil pridani tako pretiran pomen.

Obstajajo nedvomna dejstva, ki poleg fizične ravni potrjujejo tudi obstoj drugih ravni obstoja, na katerih lahko deluje zavest; ki potrjujejo tudi obstoj drugih čutov in moči, poleg tistih, ki so nam znane iz vsakodnevnega življenja; ki potrjujejo obstoj moči komunikacije med inteligencami brez uporabe mehanskih aparatov. V takih okoliščinah lahko teozof gotovo trdi, da ima *prima facie* vzrok za nadaljnje raziskovanje svojih nauk. Omejimo se torej na nižje ravni, o katerih smo govorili na predhodnih straneh, in na štiri nižje principe v človeku, ki so povezani s temi ravnmi. Od teh štirih lahko eno opustimo, in sicer raven Prane, saj ne bo nihče izzival dejstva o obstoju energije, ki jo imenujemo "življenje". Potrebo po preučevanju lahko presežemo, ker raven Prane, ali princip Prane, prežema

vse druge ravni, vse druge principe, v njih prodira in jih povezuje v enega. Za študij nam torej ostanejo fizična, astralna in nižji nivoji manasične ravni. Ali jih lahko utemeljimo s takšnimi dokazi, da bodo sprejemljivi za tiste, ki še niso teozofi? Mislim, da lahko.

Prvič, kar se tiče fizične ravni. V zvezi z njo moramo omeniti, kako so človekovi čuti povezani s fizičnim vesoljem zunaj njega, in kako je njegovo znanje o tem vesolju omejeno z zmožnostjo njegovih čutnih organov, da vibrirajo v odgovor na vibracije, ki so bile sprožene izven njega. Človek lahko sliši, ko so v ozračju vibracije, ki lahko sprožijo tudi vibriranje bobniča v njegovem ušesu. Če so vibracije tako počasne, da bobnič ne zmore vibrirati v odgovor na njih, potem oseba ne sliši nobenega zvoka. Če je vibracija tako hitra, da bobnič prav tako ne more vibrirati, oseba tudi ne sliši nobenega zvoka. Tako je res, da se meja slišnosti razlikuje od osebe do osebe, odvisno od zmožnosti vibriranja bobničev v njihovih ušesih. Medtem, ko je ena oseba potopljena v tišino, pa druga oglušši zaradi prodornosti hrupa v ozračju. Isto načelo velja za vid. Vidimo toliko časa, dokler so svetlobni valovi take dolžine, da se naši organi vida lahko odzovejo. Izpod in iznad te dolžine smo slepi, ne glede na to kako vibrira eter. Mravlja vidi tam, kjer smo mi slepi, kajti njeno oko lahko sprejme in se odzove na eterične vibracije, ki so hitrejšje od tistih, ki jih lahko zaznamo mi.

Vsaki razmišljujoči osebi to pove, da bi se človeku, če bi lahko naše čute razvili do večje odzivnosti, odprle nove poti znanja celo na fizični ravni. Ko smo to spoznali, ni težko narediti koraka naprej in dojeti, da bi lahko obstajali ostrejši in subtilnejši čuti, ki bi nam nekako odprli novo vesolje na ravni, ki je drugačna od fizične. Takšno pojmovanje je ustrezno, in z razvojem astralnih čutov odkrijemo astralno raven, ki jo lahko preučujemo tako realno in znanstveno kot fizično vesolje. Ti astralni čuti obstajajo v vseh ljudeh, a so pri večini latentni in na splošno potrebujejo umetno spodbudo, da bi jih bilo mogoče uporabiti na sedanji stopnji evolucije. Pri nekaterih osebah so normalno prisotni in postanejo dejavni brez kakršne koli umetne spodbude. Pri veliko osebah so umetno prebujeni in razviti. V

vseh primerih je pogoj za dejavnost astralnih čutov pasivnost fizičnih; in bolj popolna kot je pasivnost na fizični ravni večja je možnost za dejavnost na astralni.

Vredno omembe je dejstvo, da se je zahodnim psihologom zdelo nujno, da raziščejo tako-imenovano "sanjsko zavest", da bi bolje razumeli delovanja zavesti v celoti. Nemogoče je spregledati čuden pojav, ki označuje delovanja zavesti, ko so odstranjene omejitve fizične ravni. Nekateri naši najbolj sposobni in napredni psihologi nikakor ne menijo, da bi bila ta delovanja nevredna najbolj skrbne in znanstvene raziskave. Vsa takšna delovanja se odvijajo - če povemo v teozofskem jeziku - na astralni ravni, in študent, ki išče dokaze o astralni ravni, jih bo tu našel dovolj in še preveč. Hitro bo odkril, da zakoni, pod katerimi deluje zavest na fizični ravni, na astralni ne obstajajo. To je, zakoni časa in prostora, ki so na fizični ravni pogoj za mišljenje, za zavest ne obstajajo, ko se njena dejavnost prenese na astralni svet.

Mozart je slišal celotno simfonijo kot posamezen vtis, "kot v finih in močnih sanjah" (*Philosophy of Mysticism*, Du Prel, Vol 1., str. 106), ki pa jih je moral obdelati v za-porednih podrobnostih, ko jo je prenesel s seboj nazaj na fizično raven. Sanje v enem trenutku vsebujejo takšno množico dogodkov, da bi bila potrebna leta, da bi postopno prešli v naš svet prostora in časa. Potapljajoči se človek vidi svojo življenjsko zgodovino v nekaj sekundah. Vendar pa nima smisla naštevati primere.

Astralno raven lahko dosežemo v spanju ali v transu, naravno ali vsiljeno, to je, v vsakem stanju, v katerem je telo v stanju nedejavnosti. A v transu jo lahko najboljše preučujemo, in raziskovalec bo kaj kmalu našel dokaz, da lahko zavest deluje ločeno od fizičnega organizma, osvobodjena zakonov, ki jo vežejo, medtem ko deluje na fizični ravni. Jasnovidnost in jasnoslišnost sta med najbolj zanimivimi pojavi za raziskovanje. Tukaj nam ni potrebno naštevati večjega števila primerov jasnovidnosti, ker predvidevam, da ima raziskovalec namen to preučiti sam. Vendar pa lahko omenim primer Jane Ryder, ki jo je opazoval dr. Belden, njen zdravnik. Dekle je namreč lahko

bralo in pisalo, medtem ko je imelo oči skrbno prekrите z bombažnim ovojem vse do sredine lica (*Odstrta Izida*, Vol 1., str, 37). In primer jasnovidca, ki ga je opazoval Schelling in ki je napovedal smrt sorodnika na razdalji 150-tih milj ter izjavil, da je pismo, ki je vsebuje novice o smrti, že na poti (*Ibid.*, Vol 2., str. 89-92); pa Madame Lagandre, ki je diagnosticirala notranje stanje svoje matere, opis, ki je bil nato potrjen s posmrtno preiskavo (*Somnolism and Psychism*, Dr. Haddock, str. 54-56); in Emme, Dr. Haddockove somnabulistke, ki je zanj nenehno diagnosticirala bolezn (*Ibid.*, pogl. vii.).

Na splošno jasnovidni lahko vidi in opiše dogodke, ki se odvijajo v oddaljenosti ali pod okoliščinami, ko fizični vid ni mogoč. Kako se to izvaja? Dejstva niso vprašljiva, vendar zahtevajo razlago. Rekli smo, da lahko zavest deluje tudi skozi druge čute, ki niso fizični, čute, osvobojene omejitve prostora, ki obstaja za naše telesne čute in preko katerih prenos ni mogoč. Tisti, ki zanikajo možnost takšnega delovanja na tem, čemur pravimo astralna raven, bi si morali vsaj prizadevati, da poiščejo bolj razumno hipotezo od naše. Dejstva so trdovratne stvari, in tu imamo množico dejstev, ki dokazujejo obstoj zavestne dejavnosti na nad-fizični ravni, videnja brez uporabe oči, slišanja brez uporabe ušes, pridobivanja znanja brez uporabe fizičnega aparata. Zaradi pomanjkanja katere koli druge razlage, to polje obvladuje teozofska hipoteza.

Obstaja še drugi razred dejstev: tisti eteričnih in astralnih pojavljanj, najsi živih ali mrtvih oseb, prikazni, pojav, dvojnikov, duhov, itd. Seveda se bo vsevedna oseba s konca devetnajstega stoletja z vzvišenim prezirom namrdnila ob omenjanju takšnih bedastih vraževerij. Toda to ne spreminja dejstev, to je vprašanje dokazovanja. In teža dokazov je v veliki meri na strani takšnih pojavljanj, in v vseh dobah sveta so pričevanja ljudi dokazovala njih realnost. Raziskovalec, katerega zahtevo po dokazovanju imam v mislih, se lahko gotovo sam spravi k delu in zbere pričevanja iz prve roke. Seveda, če se boji, da bi se mu smejali, potem je bolje, da pusti to snov pri miru. Če pa je dovolj trden, da se sooči s posmehom vzvišenih oseb, bo

presenečen nad pričevanji, ki jih bo zbral od oseb, ki so same prišle v stik z astralnimi oblikami.

“Utvare, halucinacije!” bodo rekly vzvišene osebe. Toda poimenovanja ne prinašajo ničesar. Utvare, o katerih priča velika večina človeške rase, so vredne vsaj ustreznega preučevanja, če so človeška pričevanja sploh kaj vredna. Gotovo mora biti nekaj v ozadju tega, kar poraja enotnost pričevanj v vseh dobah sveta, pričevanj, ki jih vsak dan najdemo med civiliziranimi ljudmi, tako med železnicami in električnimi svetilkami kot med barbarskimi rasami. Prav tako ne moremo opustiti obravnave pričevanj milijonov spiritualistov o realnosti eteričnih in astralnih oblik. Ko izločimo vse primere goljufije in prevare, ostanejo pojavi, ki jih ne moremo odstraniti kot goljufive in ki jih lahko preveri katera koli oseba, ki si vzame čas in trud za raziskovanje.

Nobene potrebe ni po vključitvi profesionalnega medija. Že nekaj dobrih prijateljev, lahko izpelje skupno raziskavo. In nikakor ni pretirano, če rečemo, da se lahko pol ducata oseb, z nekoliko potrpljenja in vztrajnosti, hitro prepriča o obstoju sil in inteligenc, ki niso s fizične ravni. Takšno raziskovanje pa je nevarno za vsako čustveno, živčno in sugestivno naravo, zato, zaradi razlogov omenjenih na predhodnih straneh, ni dobro peljati raziskovanje predaleč. Vendar pa ni boljšega načina razbitja nevere v obstoj česar koli izven fizične ravni, kot je poskus, da sami opravimo nekaj preizkusov, in gotovo je vredno nekoliko tvegati, da dosežemo to razbitje. To so le namigi, ki jim lahko sledi raziskovalec, da se prepriča, da obstaja stanje zavesti, ki ga mi označujemo kot “astralno”. Ko bo zbral dovolj dokazov, da se mu bo zdelo takšno stanje verjetno, bo zanj nastopil čas, da se odpravi na pot resnega študija.

Za resnično raziskovanje astralne ravni mora študent v sebi razviti nujne čute, in da bi postalo znanje dosegljivo, ko je v telesu, se mora naučiti prenesti svojo zavest na astralno raven, ne da bi izgubil oblast nad fizičnim organizmom, zato da bi lahko vtisnil v fizične možgane znanje, ki ga je pridobil med svojimi astralnimi popotovanji. Da pa bi to dosegel, mora

postati iz raziskovalca študent, ki bo potreboval tudi pomoč in vodstvo učitelja. Glede učitelja pa: "ko je učenec pripravljen, je učitelj vedno na razpolago". V sedanjem času lahko nadaljnje dokaze o obstoju astralne ravni najlažje pridobimo s preučevanjem mesmeričnih in hipnotičnih pojavov. Ob prehodu na le-te, pa moram podati besedo v opozorilo. Rabo mesmerizma in hipnoze spremlja nevarnost. S publiciteto, s katero na zahodu pospremijo vsa znanstvena odkritja, je to znanje postalo dosegljivo tudi kriminalno usmerjenim močem najbolj strašnega značaja, ki jih lahko uporabijo za najbolj obsodbe vredne namene. Noben dober moški ali ženska ne bo uporabil teh moči, če bo ugotovil, da jih poseduje, za kaj drugega kot le človeško služenje, brez osebnotnega cilja in ko je povsem prepričan, da z njimi ne bo zlorabil nadzora nad voljo in ravnanjem drugega človeškega bitja. Na nesrečo je uporaba teh sil na voljo tako za slabo kot za dobro in je lahko, in tudi je, uporabljena za najbolj nepošten cilje.

Z ozirom na te nove nevarnosti, ki grozijo posameznikom in družbi, bo dobro, če vsak posameznik okrepi navade samo-nadzora in osredotočenja mišljenja in volje, da bi spodbujal pozitivno mentalno držo, v nasprotju z negativno, in tako zasnoval trajen upor proti vsem vplivom, ki prihajajo od zunaj. Naše ohlapne navade mišljenja, naše pomanjkanje določnega in zavestnega namena, omogočajo napade zlonamernega hipnotizerja. Da je to dejanska in ne namišljena nevarnost, je že bilo dokazano s primeri, ko so bile žrtve zapeljane v kriminalna dejanja. Upamo lahko, da ne bo dolgo, ko bo takšna hipnotična zloraba našla mesto v okviru kazenskega zakonika.

Če ravnamo previdno in samo-obrambno, lahko, ko iščemo nove dokaze o obstoju astralne ravni, vseeno modro preučujemo javno dostopne rezultate poizkusov. Ker se zahodna znanost dejansko že nahaja na meji odkritja nekaterih od teh "moči", o katerih so toliko povedali teozofi, imamo pravico, da lahko za naš namen uporabimo vsa dejstva, ki nam jih lahko priskrbi znanost. Eden izmed najbolj pomembnih razredov teh dejstev je ta, da so misli enako vidne kot oblike. Hipnotizirana oseba je sposobna, potem ko se prebudi iz transa in je očitno v normalni posesti čutov, videti

katero koli obliko, ki jo zasnuje hipnotizer. Pri tem ni potrebna nobena beseda, niti noben dotik; dovolj je, da si hipnotizer jasno predstavlja neko idejo, ki nato postane viden in otipljiv predmet za osebo, ki je pod njegovim nadzorom. Ta preizkus lahko izvedemo na različne načine. Medtem ko je pacient v transu lahko uporabimo “sugestijo”, to je, operater mu lahko pove, da je na njegovem kolenu ptica in po prebuditvi iz transa bo pacient videl in božal ptico (*Etudes Cliniques sur la Grande Hysterie*, Richet, str. 645); ali pa, da ima v rokah senčnik, in ko se bo prebudil bo ob le-tega stiskal roke in čutil odpor v ozračju (*Animal Magnetism*, Binet in Fere, str. 213). V teh dveh delih je obilo podobnih primerov. Podobne rezultate lahko dosežemo tudi brez “sugestije”, z osredotočanjem mišljenja. Videla sem pacienta, ki je snel s prsta prstan, ne da bi pri tem hipnotizer izgovoril kakšno besedo ali pa se dotaknil hipnotiziranega.

Literatura o mesmerizmu in hipnozi je v angleščini, francoščini in nemščini sedaj že precej obsežna in dostopna vsakomur. Tako lahko poiščemo pričevanja o ustvarjanju oblik z mišljenjem in voljo, oblik, ki so na astralni ravni realne in objektivne. Mesmerizem in hipnotizem na tej ravni osvobodita inteligenco, tako da ta tam deluje brez ovir, ki jih navadno nalaga fizični aparat; na tej ravni nato vidi in sliši ter vidi misli kot stvari. Za dejanski študij se moramo nujno naučiti kako prenesti zavest med ohranjanjem oblasti nad fizičnim organizmom; a za začetne raziskave je dovolj, če preučimo primere, ko je bila zavest umetno osvobojena, brez človekovega lastnega ho-tenja. Ta realnost miselnih podob na nad-fizični ravni je dejstvo, ki je zelo pomembno, še posebej zaradi vpliva na reinkarnacijo; a tu bo dovolj, če poudarimo, da je to eno izmed dejstev, ki kažejo *prima facie* verjetnost za obstoj takšne ravni.

Drugi razred dejstev, ki si zaslužijo preučevanje, je tisti, ki vključuje pojave prenosa misli, s čemer pa posegamo na nižje nivoje mentalne ali manasične ravni. *The Transactions of the Psychical Research Society* vsebujejo veliko število zanimivih poizkusov na tem področju, tako da se možnost prenosa misli od možganov do možganov brez uporabe besed ali kakršne-

ga koli drugega sredstva običajne fizične komunikacije, že nahaja na meji splošne sprejemljivosti.

Dve osebi, obdarjeni s potrpežljivostjo, se lahko hitro prepričata o tej možnosti, če posvetita potrebnemu naporu dovolj časa in vztrajnosti. Strinjata naj se, recimo, da bosta posvetili svojemu poizkusu deset minut dnevno, in se dogovorita za čas, ko se bo vsak od njiju izognil motnjam kakršne koli vrste. Eden naj bo miselni oddajnik, drugi pa miselni sprejemnik. Varneje bo, če bosta izmenjevala ti vlogi, da bi se izognila tveganju, da bi eden postal trajno nenormalno pasiven. Miselni oddajnik naj se osredotoči na določeno misel in na voljo, da jo bo prenesel svojemu prijatelju; v njegov um ne sme vstopiti nobena druga ideja. Njegovo mišljenje mora biti osredotočeno na eno stvar, "enosmerno" v slikovitem Patanjalijevem jeziku. Miselni sprejemnik pa mora po drugi strani izprazniti svoj um in se popolnoma posvetiti mislim, ki vstopajo vanj. Te je potrebno odstraniti takoj, ko se pojavijo, kajti njegova edina skrb je, da ostane pasiven, da nič ne odbija, da nič ne spodbuja. Miselni oddajnik bi moral hraniti zapis o idejah, ki jih poskuša poslati. In po preteku šestih mesecev naj preizkuševalca primerjata zapise. Če osebi nista nenormalno pomanjkljivi v mišljenju in volji, se bo v tem času med njima vzpostavila neka moč komuniciranja: in če sta tudi psihična, bosta razvila tudi moč, da vidita drug drugega v astralni svetlobi.

Ugovarjati je mogoče, da bo takšen preizkus dolgočasen in monoton. Gotovo. Vsa raziskovanja naravnih zakonov in sil iz prve roke so dolgočasna in monotona. Zaradi tega skoraj vsi dajejo prednost znanju iz druge, namesto iz prve roke. "Sublimna potrpežljivost raziskovalca" je eden od redkih darov. Darwin je, da bi utemeljil neko drobno dejstvo, izvedel nek na videz banalni preizkus po stokrat. Zato, da bi spoznali nadčutna področja gotovo ne potrebujemo manj potrpežljivosti in manj napora kot za čutna. Nepotrpežljivost še ni nikoli nič dosegla v zvezi z naravo, in naj-bo študent mora že na začetku pokazati neutrudno vztrajnost, ki bo prej umrla kot pa opustila svoj namen.

Na koncu naj svetujem raziskovalcu, naj ohrani svoje oči odprte za nova odkritja, posebno v znanosti elektrike, fizike in kemije. Naj prebere nagovor prof. Lodgea *British Association* v Cardiffu, jeseni 1891 in nagovor prof. Crookesa *Society of Electrical Engineers* v Londonu, novembra istega leta. Odkril bo pomembne namige o smereh, vzdolž katerih pripravlja svoj razvoj zahodna znanost in morda začel čutiti, da je gotovo nekaj v stališču H. P. Blavatsky, da se Mojstri Modrosti pripravljajo, da bodo podali dokaze, ki bodo podprli *Tajni Nauk*.

Sedem ravni in principov, ki delujejo na njih

7	x	
6	x	
5	Atma – duh	Duhovna
4	Buddhi - duhovna duša	
3	Manas - človeška duša	Mentalna
2	Kama - astralno ali telo želja	Astralna
1	Prana - eterični dvojnik, gosto fizično telo	Fizična

Drugačna delitev glede na principe

	7	Atma	Duhovna
	6	Buddhi	
	5	Višji Manas	Mentalna
Principi, tesno povezani z zemeljskim življenjem, včasih poimenovani višja psihična raven.	4	Nižji Manas	Astralna
	3	Kama	
	2	Prana - Eterični dvojnik	Fizična
	1	Gosto fizično telo	

Še ena delitev glede na principe

7	Atma	
		Duhovna
6	Buddhi	
5	Višji Manas	
		Mentalna
4	Nižji Manas	
3	Kama	Astralna
2	Prana - Eterični dvojnik	
		Fizična
1	Gosto fizično telo	

Pri zadnjih dveh razdelitvah gre za vprašanje prikladnosti razvrstitve. Prvi diagram pa podaja ravni na način, na kakršnega obstajajo v naravi.

THE SEVEN
PRINCIPLES
OF MAN

THEOSOPHICAL MANUAL NO. 1

Annie Besant

ADYAR

Annie Besant Wood je bila dolgoletna predsednica Teozofskega društva (1907–1933), ki se je rodila 1. oktobra leta 1847 v bližini Londona v družini irskega porekla. S pomočjo materine prijateljice Ellen Marryat je pridobila dobro izobrazbo ter razvila močan čut odgovornosti do družbe.

Leta 1874 se je pridružila Secular Society ter v njem

tesno sodelovala s Charlesom Bradlaughom, urednikom revije *National Reformer*, za katero napisala številne članke o zakonu in pravicah žensk. Leta 1877 je izdala knjigo *The Laws of Population*, ki je govorila o nadzorovanju rojstev in bila zaradi tega deležna velikega odmeva v javnosti. To delovanje jo je povežalo s socialisti in Georgem Bernardom Shawom. Pridružila se je Social Democratic Federation in zasnovala lasten časopis *The Link*. Med drugimi je v njem leta 1888 objavila članek "White Slavery", v katerem je opozorila na nečloveške razmere in nizke plače žensk v eni izmed londonskih tovarn. Naslednjega leta pa je sodelovala pri izdaji vplivne knjige *Fabian Essays*.

Istega leta, 1889, je Annie Besant dobila v roke knjigo *The Secret Doctrine* Helene Petrovne Blavatsky in se navdušila za teozofijo in postala članica Teozofskega društva, kateremu je nato posvetila svoje nadaljnje življenje. Leta 1893 je odpotovala v Indijo na sedež društva in ga istega leta v Chicagu zastopala na World Parliament of Religions. Teozofijo in hindujsko filozofijo je predstavila tako bleščeče, da si je takoj pridobila naklonjenost hindujske javnosti, ki jo je nato podprla v njenih reformnih prizadevanjih za družbeno, vzgojno in politično prenovu Indije, ki jo je začela leta 1898 z ustanovitvijo Central Hindu College v Benaresu. Mahatma Gandhi je dejal, da je Annie Besant prebudila Indijo iz spanja, še posebej, ko je leta 1916 ustanovila Home Rule League in bila nato leta 1917 izvoljena za predsednico Indian National Congress. Annie Besant se je še nadalje vključevala v boj za pravice žensk in se posvečala pisanju teozofskih vsebin, saj je napisala številne članke in knjige, ki sedaj spadajo med klasična teozofska dela. Umrla je 20. septembra 1933 v Adyarju.